राजस्व बाँडफाँड सम्बन्धी सिफारिस

आर्थिक वर्ष २०७७/७८ का लागि संविधान र कानून वमोजिम संघीय सञ्चित कोषबाट संघ, प्रदेश तथा स्थानीय सरकार बीच राजस्वको बाँडफाँड गर्ने विस्तृत आधार र ढाँचा निर्धारण एवं निर्धारित ढांचा बमोजिमको राजश्व बांडफांडको हिस्सा सम्बन्धमा नेपाल सरकारलाई सिफारिस।

आयोगबाट सिफारिस गरिएको मितिः २०७६/११/२९ गते, बिहीबार।

१. पृष्ठभूमि

नेपाल संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक राज्य संरचनामा रुपान्तरित भएको सन्दर्भमा नेपालको संविधानले राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगको व्यवस्था गरेको र यस आयोगलाई वित्तीय संघीयताको कार्यान्वयनमा सघाउ पुऱ्याउने उद्धेश्यले संवैधानिक जिम्मेवारी सुम्पिएको देखिन्छ। आफूलाई सुम्पिएको संवैधानिक जिम्मेवारी अनुरुप आयोगले राज्यमा उपलब्ध वित्तीय एवम् प्राकृतिक स्रोत साधनको समन्यायीक एवम् समतामूलक ढंगले बाँडफाँड र वितरण गर्नका लागि बिभिन्न आधार र ढाँचा निर्धारण गरी तीनै तहका सरकारलाई सिफारिस गर्नुपर्ने हुन्छ।

संविधानको भाग २६ मा संवैधानिक निकायका रुपमा व्यवस्था गरिएको राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगले वित्तीय संघीयताका अवयवहरु (Dimensions of Fiscal Federalism) लाई मध्यनजर गर्दै आफूलाई प्रदान गरिएको संवैधानिक जिम्मेवारी र दायरा भित्र रही कार्य सम्पादन गर्दै आएको छ। संविधानले यस आयोगलाई राज्यमा उपलब्ध वित्तीय स्रोत र साधनको तीन तहका सरकारबीच समतामूलक वितरणको आधार तयार गर्ने कार्यदिश दिएको छ।

संघीयता अन्तर्गत सार्वजनिक वित्तको महत्वपूर्ण अङ्गको रुपमा रहेको वित्तीय संघीयताले संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहबीच राज्यका आर्थिक स्रोत र साधनको न्यायोचित वितरणको आधार, ढाँचा र मार्गदर्शन प्रदान गर्ने गर्दछ।

सन् १९५९ मा प्रसिद्ध अमेरिकी अर्थशास्त्री रिचार्ड मुस्ग्रेभले वित्तीय संघीयताको बारेमा बहस र पैरवी गर्दै तहगत सरकारहरु बीचको काम तथा वित्तीय स्रोतको सम्बन्ध नै वित्तीय संघीयता हो भनी परिभाषित गरेका थिए। नेपालको परिवेशमा वित्तीय संघीयताका अवयवहरुमा खर्च जिम्मेवारीको बाँडफाँड (Expenditure Assignment), राजस्व अधिकार (Revenue Authority), अन्तर-सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण (Inter-Governmental Fiscal Transfer), आन्तरिक ऋण (Internal Borrowing) र प्राकृतिक स्रोतको परिचालन तथा बाँडफाँडलाई लिइन्छ। वित्तीय संघीयताका अवयवहरुलाई देहाय बमोजिम देखाईएको छ।

वित्तीय संघीयताका अवयवहरु

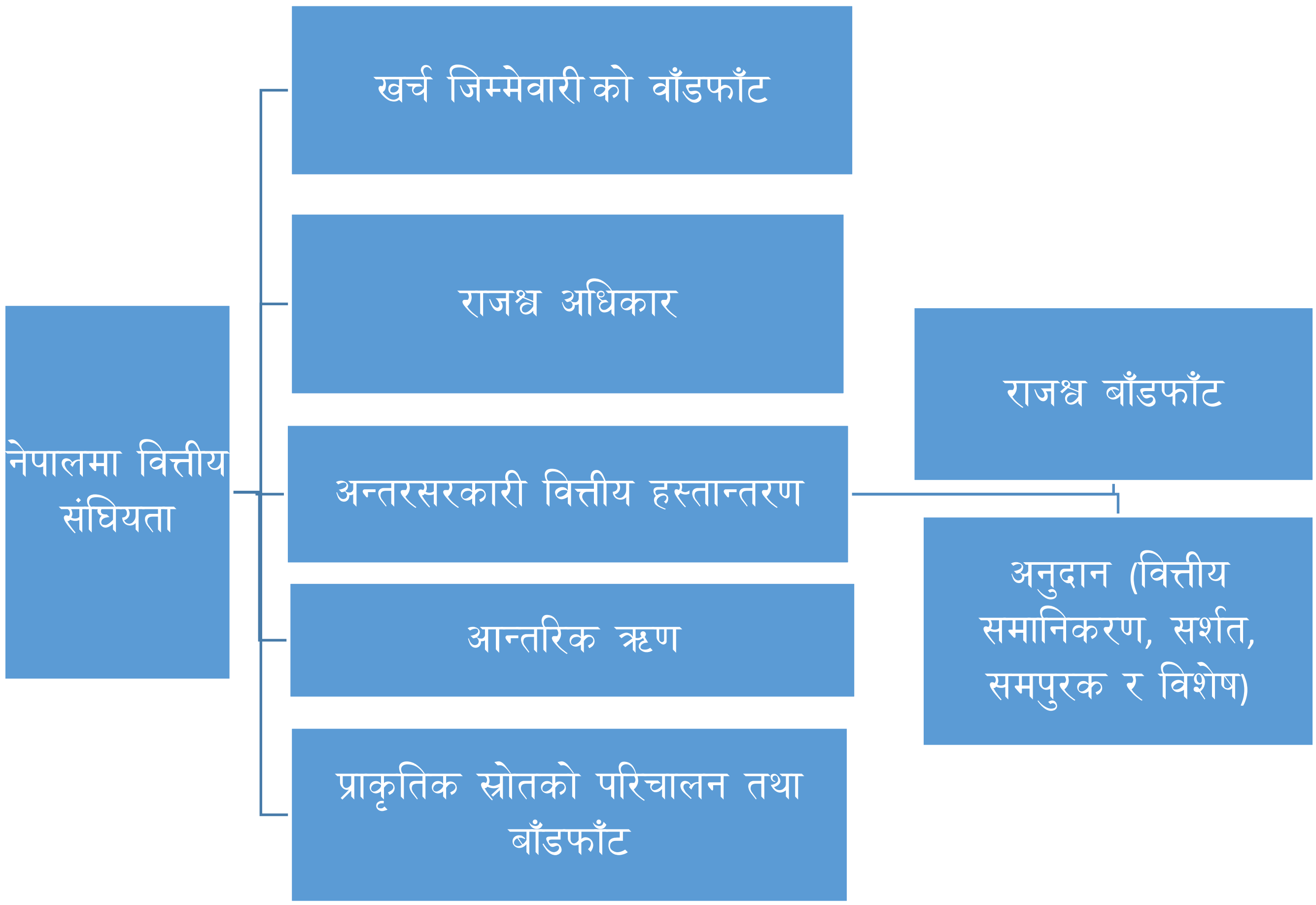

सामान्यतया संघीयता लागू भएका देशहरुमा माथील्लो तहका सरकारमा राजस्व संकलन गर्ने अधिकार र दायरा स्वभावतः बढी रहेको हुन्छ। अर्थात राजस्व संकलनको क्षमता एवं दायराका दृष्टिकोणले नेपाल सरकारको तुलनामा प्रादेशिक र स्थानीय सरकारहरुको सक्षमता न्यून हुने गर्दछ। अतः संघीयता लागू भएका मुलुकमा त्यसरी संकलित राजस्व रकम सैद्धान्तिक एवं व्यवहारिक रुपमा नेपाल सरकारले तल्ला तहका सरकारहरुलाई निश्चित आधार, विधि र ढाँचा अनुरुप बाँडफाँड गर्नुपर्ने हुन्छ।

संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था अनुरुप आयोगले तीनै तहका सरकारलाई विभिन्न सिफारिसहरु गर्नुपर्ने हुन्छ। जसमध्ये नेपाल सरकारबाट प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई हस्तान्तरण हुने राजस्व बाँडफाँडका आधार र ढाँचा सम्बन्धी सिफारिस मुख्य रुपमा रहेको छ। यसैअनुरुप नेपालको संविधान, राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४ र अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ समेतका आधारमा आर्थिक वर्ष २०७७/७८ का लागि संघीय सञ्चित कोषबाट संघ, प्रदेश तथा स्थानीय सरकार बीच राजस्वको बाँडफाँड

गर्ने विस्तृत आधार र ढाँचा एवं सो बमोजिम राजस्व बाँडफाँडको हिस्सा सम्बन्धमा नेपाल सरकारलाई सिफारिस गरिएको छ।

२. संवैधानिक व्यवस्था

नेपालको संविधानको प्रस्तावनाले बहुजातीय, बहुभाषिक, बहुधार्मिक, बहुसाँस्कृतिक तथा भौगोलिक विविधतायुक्त विशेषतालाई आत्मसात गरी विविधता बीचको एकता, सामाजिक साँस्कृतिक ऐक्यवद्धता, सहिष्णुता र सद्भावलाई संरक्षण एवं प्रवर्धन गर्दै; वर्गीय, जातीय, क्षेत्रीय, भाषिक, धार्मिक, लैङ्गिक विभेद र सबै प्रकारका जातीय छुवाछुतको अन्त्य गरी आर्थिक समानता, समृद्धि र सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्न समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने संकल्प गरेको छ। तसर्थ वर्तमान नेपालको संघीय संरचना बमोजिमको आर्थिक विकास र समुन्नतीका लागि समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा जनतालाई सामाजिक न्याय प्रदान गर्नका लागि पनि संघमा संकलित राजश्व प्रदेश र स्थानीय तहमा समेत हस्तान्तरण गर्नुपर्ने हुन्छ ।

नेपालको संविधानको भाग ५ मा राज्यको संरचना र राज्य शक्तिको बाँडफाँडका सम्बन्धमा व्यवस्था गर्दै धारा ५६ को उपधारा (१) मा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको मूल संरचना संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तह गरी तीन तहको हुने स्पष्ट व्यवस्था गरेको छ भने सोही धाराको उपधारा (२) मा नेपालको राज्यशक्तिको प्रयोग संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहले यस संविधान तथा कानून बमोजिम गर्नेछन् भन्ने उल्लेख गरेको छ।

यसै सन्दर्भमा संविधानको धारा २३२ को उपधारा (१) ले नेपालमा लागू भएको संघीय संरचनाका सम्बन्धमा उल्लेख गर्दै संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तह बीचको सम्बन्ध सहकारिता, सहअस्तितत्व र समन्वयको सिद्धान्तमा आधारित हुनेछ भनी स्पष्ट मार्गदर्शन गरेको छ। सोही सिद्धान्तका आधारमा संघ, प्रदेश (७ वटा) र स्थानीय सरकार (७५३ वटा) हरुले संविधानको मर्म र भावना अनुसार एकआपसी सहयोग र समन्वयका आधारमा आ-आफ्ना क्षेत्रमा क्रियाशील भई एकले अर्कोलाई सघाउ पुऱ्याउनुपर्दछ।

त्यसैगरी संविधानको धारा ५९ को उपधारा (१) ले संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्राधिकार भित्रको आर्थिक अधिकार सम्बन्धी विषयमा कानून बनाउने, वार्षिक बजेट बनाउने, निर्णय गर्ने, नीति तथा योजना तयार गर्ने र त्यसको कार्यान्वयन गर्ने भनी स्पष्ट मार्गदर्शन गरे बमोजिम तीनै तहका सरकारहरुबाट उक्त कार्यहरु सम्पादन हुनुपर्ने हुन्छ।

साथै संविधानको धारा ६० ले राजस्व स्रोतको बाँडफाँड सम्बन्धमा विशेष व्यवस्था गरेको छ। जसअनुसार धारा ६० को उपधारा (१) ले संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहले आफ्नो आर्थिक अधिकारक्षेत्र भित्रको विषयमा कर लगाउन र ती स्रोतहरुबाट राजस्व उठाउन सक्ने, तर साझासूची भित्रको विषयमा र कुनै पनि तहको सूचीमा नपरेका विषयमा कर लगाउने र राजस्व उठाउने व्यवस्था नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिम हुने

व्यवस्था गरेको छ। त्यसैगरी सोही धाराको उपधारा (२) मा नेपाल सरकारले संकलन गरेको राजस्व संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई न्यायोचित वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाउने छ भनी उल्लेख गरेको र उपधारा (३) मा प्रदेश तथा स्थानीय तहले प्राप्त गर्ने वित्तीय हस्तान्तरणको परिमाण राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगको सिफारिस बमोजिम हुनेछ भनी व्यवस्था गरेबाट नेपालमा अन्तर-सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण र व्यवस्थापनमा यस आयोगको भूमिका र सिफारिस उल्लेखनीय र बाध्यकारी हुने देखिएको छ। साथै उपधारा (७) ले संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तह बीच राजस्वको बाँडफाँड गर्दा सन्तुलित र पारदर्शी रुपमा गर्नुपर्ने भनी गरेको व्यवस्थालाई आयोग र नेपाल सरकारले उच्च प्राथमिकतामा राख्नुपर्ने हुन्छ।

यसका आलावा संविधानको धारा ६० को उपधारा (८) ले राजस्व बाँडफाँड सम्बन्धी संघीय ऐन बनाउँदा राष्ट्रिय नीति, राष्ट्रिय आवश्यकता, प्रदेश तथा स्थानीय तहको स्वायत्तता, प्रदेश तथा स्थानीय तहले जनतालाई पुऱ्याउनुपर्ने सेवा र उनीहरुलाई प्रदान गरिएको आर्थिक अधिकार, राजस्व उठाउन सक्ने क्षमता, राजस्वको संभाव्यता र उपयोग, विकास निर्माणमा गर्नुपर्ने योगदान, क्षेत्रीय असन्तुलन गरिबी र असमानताको न्यूनीकरण, बञ्चितीकरणको अन्त्य, आकस्मिक कार्य र अस्थायी आवश्यकता पूरा गर्न सहयोग गर्नुपर्ने विषयहरुमा ध्यान दिनुपर्ने कुरा उल्लेख गरेको देखिन्छ। यस सन्दर्भमा वित्तीय संघीयताको कार्यान्वयनको क्रममा संघीय सञ्चित कोषबाट संकलित राजस्वको बाँडफाँड गर्ने विषयमा उल्लिखित विषय वस्तुहरुलाई नेपाल सरकार लगायत सम्बद्ध सरोकारवाला सबैले विशेष प्राथमिकता र उच्च मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने आयोगको धारणा रहेको छ।

यसैगरी संविधानको धारा ११६ मा संघीय सञ्चित कोषको बारेमा व्यवस्था गर्दै गुठी रकम बाहेक नेपाल सरकारलाई प्राप्त हुने सबै प्रकारका राजस्व, राजस्वको धितोमा लिईएका सबै कर्जा, ऐनको अधिकार अन्तर्गत दिईएको जुनसुकै ऋण असूल हुँदा प्राप्त भएको सबै धन र नेपाल सरकारलाई प्राप्त हुने अन्य जुनसुकै रकम संघीय ऐन द्वारा अर्को व्यवस्था नगरिएमा एक सरकारी कोषमा आम्दानी बाँधिने छ जसलाई संघीय सञ्चित कोष भनिनेछ भनी व्यवस्था गरेको छ। त्यसरी नै संविधानको धारा २०४ मा प्रदेश सञ्चित कोषको व्यवस्था गर्दै गुठी रकम बाहेक प्रदेश सरकारलाई प्राप्त हुने सबै प्रकारका राजस्व, राजस्वको धितोमा लिइएका सबै कर्जा, प्रदेश ऐनको अधिकार अन्तर्गत दिईएको जुनसुकै ऋण असुल हुँदा प्राप्त भएको सबै धन र नेपाल सरकारबाट प्राप्त हुने अनुदान एवं ऋण रकम प्रदेश ऐन द्वारा अर्को कुनै व्यवस्था नगरिएमा एक प्रदेश सरकारी कोषमा आम्दानी बाँधिने छ जसलाई प्रदेश सञ्चित कोष भनिनेछ भनी व्यवस्था गरेको छ। साथै संविधानको धारा २२९ ले स्थानीय सञ्चित कोषको बारेमा व्यवस्था गरेको छ। जस अनुसार स्थानीय तह अन्तर्गतका प्रत्येक गाउँपालिका र नगरपालिकामा एक स्थानीय सञ्चित कोष रहनेछ। त्यस्तो कोषमा गाउँपालिका वा नगरपालिकालाई प्राप्त हुने सबै प्रकारको राजस्व, नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने अनुदान तथा गाउँपालिका वा नगरपालिकाले लिएको ऋण रकम र अन्य स्रोत बाट प्राप्त हुने रकम जम्मा हुनेछ भन्ने व्यवस्था गरेको छ। यसरी तीनै तहका सरकारले आ-आफ्ना अलग अलग सञ्चित कोष खडा गरी प्राप्त रकम

कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्थालाई तीनै तहका सरकारले अनुसरण गरिरहेका छन् भन्ने आयोगको विश्वास रहेको छ।

यी सबै पक्षहरुलाई ख्याल राखी नेपालमा अन्तर-सरकारी वित्तीय सम्बन्धलाई परिभाषित गर्दै नेपालको संविधानको धारा २३२ को उपधारा (१) ले परिकल्पना गरेको तीन तहका सरकार बीचको सम्बन्धलाई एकआपसी समन्वय र सहकार्यको सिद्धान्तअनुकुल बनाउँदै लैजाने उद्धेश्यका साथ संविधानको धारा २५० ले यस आयोगको परिकल्पना गरेको देखिन्छ। संविधानको धारा २५१ ले यस आयोगको काम कर्तव्य र अधिकारको बारेमा स्पष्ट व्यवस्था गरेको छ।उक्त धारा २५१ को उपधारा (१) (क) ले संविधान र कानून बमोजिम संघीय सञ्चित कोषबाट संघ, प्रदेश तथा स्थानीय सरकार बीच राजस्वको बाँडफाँड गर्ने विस्तृत आधार र ढाँचा निर्धारण गर्ने अधिकार तथा जिम्मेवारी आयोगलाई प्रदान गरेबाट आयोगले माथी उल्लिखित समग्र विषय वस्तुलाई ख्याल राख्दै राजस्व बाँडफाँड सम्बन्धी सिफारिस गर्नुपर्ने अवस्था रहेको देखिन्छ।

३. कानूनी व्वयस्था

३.१ राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४

1. राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४ को दफा १५ ले राजस्वको बाँडफाँड गर्दा लिईने आधार तोकेको छ। जसअनुसार आयोगले नेपाल सरकार, प्रदेश तथा स्थानीय तहबीच राजस्वको बाँडफाँड गर्ने विस्तृत आधार र ढाँचा देहायका आधारमा निर्धारण गरी नेपाल सरकारमा सिफारिस गर्नुपर्नेछः-
   - क. जनसंख्या र जनसांङ्खिक विवरण
   - ख. क्षेत्रफल
   - ग. मानव विकास सूचकाङ्क
   - घ. खर्चको आवश्यकता
   - ङ. राजस्व संकलनमा गरेको प्रयास
   - च. पूर्वाधार विकास
   - छ. विशेष अवस्था।
2. आयोगले राजस्व बाँडफाँड सम्बन्धमा निर्धारण गरेको विस्तृत आधार र ढाँचा पाँच (५) वर्षको लागि मान्य हुने र आयोगले प्रत्येक पाँच वर्षमा पुनरावलोकन गरी नेपाल सरकार समक्ष सिफारिस गर्ने व्यवस्था उक्त ऐनको दफा १५ को उपदफा (२) मा गरेअनुसार आगामी आर्थिक वर्ष २०७७/७८ का लागि सिफारिस गरिएको राजस्व बाँडफाँड सम्बन्धी आधार र ढाँचा आगामी पाँच वर्षका लागि लागू हुनेछ।

3. तर सोही ऐनको दफा १५ को उपदफा (३) र (४) ले यस आयोगले निर्धारण गरेको विस्तृत आधार र ढाँचा विशेष कारणवस पाँच वर्ष आगावै पुनरावलोकन गर्न आवश्यक देखेमा नेपाल सरकारले आयोगलाई अनुरोध गर्न सक्ने र नेपाल सरकारले गरेको अनुरोध आयोगलाई मनासिव लागेमा उल्लिखित आधार र ढाँचामा पुनरावलोकन गरी नेपाल सरकारमा सिफारिस गर्ने सक्नेछ। तर यसरी आयोगवाट पहिलो पटक निर्धारण भएको विस्तृत आधार र ढाँचा पाँच वर्षमा एक पटक भन्दा वढी पटक पुनरावलोकन हुनसक्ने देखिँदैन।

३.२ अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४

१. अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा (३) बमोजिम नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहले कर, गैरकर तथा रोयल्टी लगाउन सक्ने कानूनी व्यवस्था गरेको छ। जसअनुसार ऐनको अनुसूची १ बमोजिम नेपाल सरकारले संघीय कानून बमोजिम करतर्फ भन्सार महशुल, अन्तःशुल्क, मूल्यअभिवृद्धि कर, संस्थागत आयकर, व्यक्तिगत आयकर, पारिश्रमिक कर र गैरकरतर्फ राहदानी शुल्क, भिसा शुल्क, पर्यटन दस्तुर, सेवा शुल्क दस्तुर, जूवा/चिठ्ठा क्यासिनो, दण्ड-जरिवाना लगाउन र उठाउन सक्ने व्यवस्था गरेको छ।

२. त्यसैगरी सोही दफाको उपदफा (२) ले प्रदेश सरकारले प्रदेश कानून बमोजिम करतर्फ घरजग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क, सवारीसाधन कर, मनोरञ्जन कर, विज्ञापन कर, कृषि आयमा कर र गैरकरतर्फ सेवाशुल्क दस्तुर, पर्यटन शुल्क, दण्ड-जरिवाना लगाउन र उठाउन सक्ने व्यवस्था गरेको छ।

३. यसैगरी सोही दफाको उपदफा (३) ले स्थानीय तहले स्थानीय कानून बमोजिम करतर्फ सम्पत्ति कर, घरबहाल कर, घरजग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क, सवारीसाधन कर, भूमीकर (मालपोत), मनोरञ्जन कर, विज्ञापन कर, व्यवसाय कर र गैरकरतर्फ सेवाशुल्क दस्तुर, पर्यटन शुल्क, दण्ड-जरिवाना लगाउन र उठाउन सक्ने व्यवस्था गरेको छ।

४. प्रदेश तथा स्थानीय तहले कर लगाउँदा राष्ट्रिय आर्थिक नीति, वस्तु तथा सेवाको ओसारपसार, पूँजी तथा श्रम बजार, छिमेकी प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई प्रतिकूल नहुने गरी लगाउनु पर्नेछ भने प्राकृतिक स्रोतमा रोयल्टी लगाउने सम्बन्धमा भने संघीय कानून बमोजिम मात्रै कर लगाउन र उठाउन सक्ने व्यवस्था रहेको छ।

५. राजस्व बाँडफाँडको सम्बन्धमा अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ६ ले मूल्यअभीवृद्धि कर तथा अन्तःशुल्कको बाँडफाँड सम्बन्धमा निम्नानुसार व्यवस्था गरेको छ।

५.१ दफा ६ (१) बमोजिम नेपाल सरकार, प्रदेश तथा स्थानीय तहबीच मूल्य अभिवृद्धि कर र आन्तरिक उत्पादनबाट उठेको अन्तःशुल्क रकम बाँडफाँड गर्न नेपाल सरकारले एक संघीय विभाज्य कोष खडा गरी त्यस्तो रकम सो कोषमा जम्मा गर्नुपर्नेछ।

५.२ दफा ६ (२) बमोजिम संघीय विभाज्य कोषमा जम्मा भएको रकम मध्ये ७० प्रतिशत नेपाल सरकारलाई, १५ प्रतिशत प्रदेशलाई र १५ प्रतिशत स्थानीय तहलाई बाँडफाँड गर्नुपर्ने हुन्छ।

५.३ दफा ६(३) बमोजिम नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तह बीच बाँडफाँड गरिने रकम मध्ये नेपाल सरकारले प्राप्त गर्ने रकम संघीय सञ्चित कोषमा दाखिला गर्ने र प्रदेशहरु तथा स्थानीय तहहरुलाई प्राप्त हुने रकम नेपाल सरकारले देहायको विभाज्य कोष खडा गरी त्यस्तो कोषमा जम्मा गर्नुपर्नेछ।

क. प्रदेशहरुले प्राप्त गर्ने रकम प्रदेश विभाज्य कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने।

ख. स्थानीय तहहरुले प्राप्त गर्ने रकम स्थानिय बिभाज्य कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने।

५.४ दफा ६(४) बमोजिम प्रदेश विभाज्य कोष र स्थानीय विभाज्य कोषमा जम्मा भएको रकम संविधान र यस ऐनको अधिनमा रही आयोगले निर्धारण गरेको आधार र ढाँचा बमोजिम प्रत्येक प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई बाँडफाँड गर्नुपर्दछ।

५.५ दफा ६(५) बमोजिमको बाँडफाँडबाट प्रत्येक प्रदेशले प्राप्त गर्ने रकम सम्बन्धित प्रदेश सञ्चित कोषमा र प्रत्येक स्थानीय तहले प्राप्त गर्ने रकम सम्बन्धित स्थानीय सञ्चित कोषमा जम्मा हुने गरी मासिक रुपमा उपलब्ध गराउनुपर्दछ।

५.६ यसैगरी दफा ६(६) बमोजिम बाँडफाँड हुने रकम आर्थिक वर्षको अन्तिम महिनामा हिसाव मिलान गर्नुपर्दछ।

६. उक्त ऐनको दफा १८ को उपदफा (२) बमोजिम नेपाल सरकारले आयोगसंग परामर्श गरी चालु आर्थिक वर्षको फागुन मसान्त भित्र राजस्व बाँडफाँड र वित्तीय समानीकरण अनुदान वापत आगामी आर्थिक वर्षमा नेपाल सरकारले प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई उपलब्ध गराउने अनुमानित स्रोतको विवरण प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ भन्ने उल्लेख गरेबमोजिम आयोगले तोकिएको समयावधि भित्रै राजश्व बाँडफाँडको विस्तृत आधार र ढांचा एवं सो ढांचा बमोजिमको राजश्व बांडफांडको हिस्सा नेपाल सरकारलाई सिफारिस गरेको छ।

७. त्यसैगरी ऐनको दफा २१ को उपदफा (४) ले प्रदेश तथा स्थानीय तहले आफूले उठाएको राजस्व र यस ऐन बमोजिम राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकमबाट प्रशासनिक खर्च पुग्ने गरी राजस्व र व्ययको अनुमान पेश गर्नुपर्नेछ भन्ने स्पष्ट व्यवस्था गरेको देखिन्छ। प्रदेश तथा स्थानीय तहले राजस्व संकलनमा विशेष प्रयास गर्नुपर्ने, आ-आफ्नो आन्तरिक राजस्व परिचालनमा बढी भन्दा बढी प्राथमिकता दिनुपर्ने र आफु अन्तर्गतको प्रशासनिक खर्च आफ्नै आन्तरिक स्रोतबाट आपूर्ती गर्न प्रयत्न गर्नुपर्ने हुन्छ। यदि प्रदेश तथा स्थानीय तहले संकलन गरेको आन्तरिक राजस्व रकमबाट प्रशासनिक खर्च धान्न नसक्ने अवस्था

भएमा राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकमबाट प्रशासनिक खर्च गरी बाँकी रकम विकास निर्माण र सेवा प्रवाहका कार्यमा खर्च गर्नुपर्नेतर्फ ऐनले निर्देशित गरेको देखिन्छ। ऐनको उल्लिखित व्यवस्था र मनसायलाई अवलम्वन गर्दै प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकारबाट प्रशासनिक खर्चको किफायती व्यवस्थापन हुनेछ भने आयोगको अपेक्षा र विश्वास रहेको छ।

तर प्रदेश तथा स्थानीय तहले आफ्नो आन्तरिक राजस्व र संघबाट प्राप्त राजस्वको कूल योगबाट प्रशासनिक खर्च गर्नुपर्ने अवस्थामा यदि कुनै प्रदेश तथा स्थानीय तहको प्रशासनिक खर्च उसको आन्तरिक राजस्व र केन्द्रबाट प्राप्त राजस्वको कूल रकमबाट समेत पूरा नहुने स्थिति देखा पर्न गएमा त्यस्ता प्रदेश तथा स्थानीय तहको संस्थागत क्षमता लगायत आवश्यक अन्य पक्षमा सुधार एवं विशेष व्यवस्था गर्नुपर्ने तर्फ आवश्यक बन्दोबस्त गर्नुपर्ने एवं सोका लागि सम्वद्ध सरोकारवालाहरुबाट विशेष ध्यान दिनुपर्ने आयोगको सुझाव रहेको छ।

८. उक्त ऐनको दफा ३६ ले तीनै तहका सरकार बीच राजस्वका दर तथा राजश्व संकलन सम्बन्धमा एक आपसी समन्वय र सहयोग हुनुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। जसअनुसार नेपाल सरकार, प्रदेश वा स्थानीय तहले आपसमा समन्वय गरी आफ्नो जिम्मेवारी भित्रको राजस्व एक अर्का मार्फत उठाउन वा कुनै खास प्रकारका राजस्व एकद्वार प्रणालीबाट उठाउने व्यवस्था गर्न सक्ने तथा राजस्वका दर यथासम्भव समान रुपमा कायम गर्ने वा तत्सम्बन्धी अन्य विषयमा आवश्यक समन्वय गर्न सक्नेछन् भन्ने व्यवस्था उल्लेख रहेको छ।उल्लिखित प्रावधानहरुलाई नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा स्थानीय सरकारहरुले अवलम्वन गर्नेछन् भन्ने आयोगको अपेक्षा रहेको छ।

४. राजस्व बाँडफाँडका सैद्धान्तिक आधार

वित्तीय सङ्घीयताको कार्यान्वयनको महत्त्वपूर्ण पक्ष भनेको कुनै एक तहको सरकारले उठाएको राजस्व अन्य तहहरूमा समेत बाँडफाँड गर्नु हो। माथील्ला तहका सरकारबाट तल्लो तहमा बाँडफाँड हुने राजस्व (Vertical Revenue Sharing) र तल्ला तहका सरकारबाट माथी प्रवाह हुने राजस्व (Upward Transfer of Revenue) प्रणाली गरी दुई प्रकारको राजस्व बाँडफाँड पद्धति रहेकोमा नेपालमा भने माथील्ला तहका सरकारबाट तल्लो तहमा बाँडफाँड हुने पद्धति अपनाइएको छ। अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ ले मूल्य अभिवृद्धि कर तथा आन्तरिक अन्तःशुल्कबाट उठेको रकममध्ये ७० प्रतिशत सङ्घलाई र १५/१५ प्रतिशत प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई बाँडफाँड हुने व्यवस्था गरेको छ। नेपालको संविधानको धारा २५१ को उपधारा (१) को खण्ड (क) मा संविधान र कानुन बमोजिम सङ्घीय सञ्चित कोषबाट सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय सरकारबीच राजस्वको बाँडफाँड गर्ने विस्तृत आधार र ढाँचा निर्धारण गर्ने काम, कर्तव्य र अधिकार राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगको हुने व्यवस्था रहेकोमा आयोगले सोही व्यवस्थाका आधारमा राजस्व बाँडफाँडको आधार

र ढाँचा निर्धारण गरी सिफारिस गरेको छ। यसै सन्दर्भमा राजस्व बाँडफाँड सम्बन्धमा अवलम्बन गरिएका सैद्धान्तिक आधार निम्नानुसार रहेका छन्ः

1. संघीयता लागू भएका मुलुकहरुको वित्तीय संघीयता सम्बन्धी पक्ष विश्लेषण गर्दा संघीय इकाईहरु मध्ये नेपाल सरकारसँग राजस्व संकलन गर्ने दायरा बढी हुने हुँदा स्वभाविक रुपमा संकलित राजस्व समेत बढी हुने गर्दछ। तल्ला तहका संघीय इकाईहरुसँग राजस्व संकलनका स्रोतहरु न्यून हुने हुँदा सामाजिक न्यायको दृष्टिकोणले नेपाल सरकारले आफूले संकलन गरेको राजस्व निश्चित आधार र ढाँचामा तल्ला तहका सरकारलाई बाँडफाँड गर्नुपर्ने हुन्छ। साथै नेपालको परिवेशमा समेत संविधान र कानुनले प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकारको तुलनामा नेपाल सरकारलाई बढि राजस्व उठाउन सक्ने अधिकार प्रत्याभुत गरेको छ। यसै सिद्धान्तको मर्मअनुसार आयोगवाट राजस्व बाँडफाँड सम्बन्धि विस्तृत आधार र ढाँचा सिफारिस गरिएको छ।
2. नेपालको संविधानको अनुसूचीमा व्यवस्था गरिएका अधिकारको सूची अनुसारको कार्य गर्न सम्बन्धित प्रदेश तथा स्थानीय तहले कर्मचारी व्यवस्थापनको कार्य, प्रशासनिक कार्य एवं अनिवार्य दायित्व पूरा गर्नुपर्ने हुन्छ। जसका लागि प्रदेश तथा स्थानीय तहले आफ्नो आन्तरिक स्रोतबाट उठेको राजस्वबाट मात्र संविधानको अनुसूचीमा उल्लिखित कार्यहरुलाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गर्दै मूर्त रुप दिन नसक्ने अवस्था रहन सक्छ। अतः संवैधानिक भावनालाई मूर्त रुप दिँदै प्रदेश तथा स्थानीय तहको प्रशासनिक व्यवस्थालाई सहजीकरण गर्न पनि तहहरुबीच राजस्व बाँडफाँड गर्नुपर्ने हुन्छ।
3. यसैगरी राष्ट्रिय नीतिको कार्यान्वयन गर्न, राष्ट्रिय आवश्यकता पूरा गर्न, प्रदेश तथा स्थानीय तहको स्वायत्ततालाई ध्यान दिन, प्रदेश तथा स्थानीय तहले जनतालाई पुऱ्याउनुपर्ने सेवा र उनीहरुलाई प्रदान गरिएको आर्थिक अधिकार सुनिश्चित गर्न, राजस्व उठाउन सक्ने क्षमतालाई ख्याल गर्न, विकास निर्माणमा सहयोग पुऱ्याउन, क्षेत्रीय असन्तुलन, गरीबी र असमानताको न्यूनीकरण गर्न, बञ्चितिकरणको अन्त्य गर्न तथा आकस्मिक कार्य र अस्थायी आवश्यकता पूरा गर्न समेत राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकम उपयोग गर्नुपर्ने हुन्छ।
4. यसका अलावा नेपालको सन्दर्भमा स्थानीय निकायहरु लामो समय देखि निर्वाचित जनप्रतिनिधीविहिन रहेको अवस्था, नेपाल र नेपालीका लागि नेपालले अपनाएको संघीयता नौलो अनुभव भएको अवस्था, प्रदेश तथा स्थानीय तहको आ-आफ्नै भौगोलिक अवस्थिति पहिचान र विषमता रहेको अवस्था, प्रदेश तथा स्थानीय तहको राजस्व संकलनको क्षमता र व्यवस्थापनको पक्ष कमजोर रहेको अवस्था जस्ता पक्षहरुलाई मध्यनजर गर्दै राजस्व संकलनबाट प्राप्त रकम बस्तुपरक, यथार्थपरक, समन्यायीक र पारदर्शी ढंगले बाँडफाँड तथा उपयोग गर्नुपर्ने हुन्छ।

5. यसप्रकार संविधानको धारा ६० र राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४ को दफा १५ समेतका आधारमा आयोगले तिनै तहका सरकार बीच राजस्वको बाँडफाँड गर्दा लिनुपर्ने विस्तृत आधार र ढाँचा निर्धारण गरी सो बमोजिमको राजश्व बांडफांडको हिस्सा सिफारिस गरेको छ ।

५. राजस्व बाँडफाँडका लागि प्रक्षेपण गरिएको रकम

आगामी आर्थिक बर्ष २०७७/७८ का लागि नेपाल सरकारबाट प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई हस्तान्तरण हुने राजस्व बाँडफाँडको प्रयोजनार्थ आर्थिक वर्ष २०७७/७८ का लागि मूल्य अभिवृद्धि कर तथा आन्तरिक उत्पादनबाट संकलन हुने अन्तःशुल्क रकमको अनुमानित रकम खुलाई पठाई दिनहुन भनी नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालयलाई यस आयोगको च.नं. ४८० को मिति २०७६/११/०५ गतेको पत्रानुसार लेखि पठाईएकोमा नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालय, राजस्व व्यवस्थापन महाशाखाको मिति २०७६।११।२९ च.नं. ७९३ को पत्रानुसार मूल्य अभिवृद्धि कर तर्फ कूल अनुमानित रु.३ खर्व १५ अर्व १३ करोडको ३० प्रतिशतले हुन आउने रु.९४ अर्व ५४ करोड र आन्तरिक उत्पादनतर्फको अन्तःशुल्क तर्फ कूल अनुमानित रकम रु.८१ अर्व ७६ करोडको ३० प्रतिशतले हुने रु.२४ अर्व ५३ करोड गरी रु.१ खर्व १९ अर्व ७ करोड राजस्व बाँडफाँड प्रयोजनको लागि संकलन हुने प्रक्षेपण गरिएको छ। उक्त रकम मध्ये अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ६ को उपदफा (२) बमोजिम प्रदेशलाई रु. ५९ अर्व ५३ करोड ५० लाख र स्थानीय तहलाई रु. ५९ अर्व ५३ करोड ५० लाख बाँडफाँड गरिएको छ।

६. राजस्व बाँडफाँडका आधार एवम् ढाँचाको तथ्याङ्कको स्रोत

आयोगले राजस्व बाँडफाँडको आधार र ढाँचा तयार गर्नुपर्ने भएको हुँदा बाँडफाँडलाई वस्तुगत, न्यायोचित, निश्पक्ष र पारदर्शी तुल्याउन तथ्यांकको आवश्यकता पर्दछ। आगामी आर्थिक वर्ष २०७७/७८ का लागि राजस्व बाँडफाँट गर्दा निर्धारण गर्नुपर्ने विस्तृत आधार र ढाँचाका लागि विभिन्न निकाय तथा स्रोतहरुबाट तथ्याङ्क संकलन गरीएको छ जसको विवरण यसप्रकार रहेको छ।

क्र.सं.	आधार (सूचक)	स्रोत	प्रयोग
१.	जनसंख्या र जनसाङ्ख्यिक विवरण क. कुल जनसंख्या, ख. आश्रित जनसंख्या (१५ वर्ष भन्दा कम र ६४ वर्ष भन्दा बढी उमेर)।	१) राष्ट्रिय जनगणना, २०६८, केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग।	प्रदेश तथा स्थानीय तह।
२.	क्षेत्रफल (भूगोल)	१) नापी विभाग।	प्रदेश तथा स्थानीय तह।

३.	मानव विकास सूचकाङ्क	१) नेपाल मानव विकास प्रतिवेदन २०१४, राष्ट्रिय योजनाआयोग, २) राष्ट्रिय जनगणना २०६८, केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग।	प्रदेश तथा स्थानीय तह।
४.	खर्चको आवश्यकता	१) महालेखा नियन्त्रक कार्यालय, २) संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, ३) प्रदेश तथा स्थानीय तह, ४) राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगको अध्ययन।	प्रदेश तथा स्थानीय तह।
५.	राजस्व संकलनमा गरेको प्रयास	१) महालेखा नियन्त्रकको कार्यालय, २) संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, ३) प्रदेश तथा स्थानीय तह, ४) राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग।	प्रदेश तथा स्थानीय तह।
६.	पूर्वाधार विकास क. सडकको घनत्व (सडकमा पहुँच), ख. विद्युतको सुविधा (विद्युतमा पहुँच), ग. सूचना प्रविधिको सुविधा (सूचना प्रविधिमा पहुँच), घ. खानेपानीको सुविधा (खानेपानीमा पहुँच), ङ. सरसफाई (शौचालयको उपलब्धता)।	१) राष्ट्रिय जनगणना २०६८, केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, २) सडक विभाग, शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग र स्थानीय पूर्वाधार विभाग, ३) नेपाल विद्युत प्राधिकरण, ४) नेपाल दुरसञ्चार कम्पनी लिमिटेड, ५) खानेपानी मन्त्रालय।	प्रदेश तथा स्थानीय तह।
७.	विशेष अवस्था क. अपाङ्गता भएको जनसंख्या, ख. आर्थिक सामाजिक असमानता।	१) राष्ट्रिय जनगणना २०६८, केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, २) राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगले गरेको अध्ययन।	प्रदेश तथा स्थानीय तह।

७. राजस्व बाँडफाँड गर्न लिइएका आधार र ढाँचा

यस आयोगले आगामी आर्थिक वर्ष २०७७/७८ का लागि नेपाल सरकारबाट प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने राजस्व बाँडफाँटको रकम देहायका विस्तृत आधार र ढाँचामा निर्धारण गरी सो बमोजिमको राजश्व बांडफांडको हिस्सा नेपाल सरकारलाई सिफारिस गरिएको छ।

क्र.सं.	आधार (सूचक)	आन्तरिक ढाँचा (उपसूचकको भार प्रतिशतमा)	ढाँचा (भार प्रतिशतमा)
१.	जनसंख्या र जनसाङ्ख्यिक विवरण क. कुल जनसंख्या, ख. आश्रित जनसंख्या।	 ७० % ३० %	६० %
२.	क्षेत्रफल (भुगोल)		१५ %
३.	मानव विकास सूचकाङ्क		५ %
४.	खर्चको आवश्यकता		५ %
५.	राजस्व संकलनमा गरेको प्रयास		३ %
६.	पूर्वाधार विकास क. सडकको घनत्व (सडकमा पहुँच), ख. विद्युतको सुविधा (विद्युतमा पहुँच), ग. सूचना प्रविधिको सुविधा (सूचना प्रविधिमा पहुँच), घ. खानेपानीको सुविधा (खानेपानीमा पहुँच), ङ. सरसफाई (शौचालयको उपलब्धता)।	 ६० % १० % १० % १० % १० %	१० %
७.	विशेष अवस्था क. अपाङ्गता भएको जनसंख्या, ख. आर्थिक सामाजिक असमानता।	 २० % ८० %	२ %
		जम्मा	१०० %

८. राजस्व बाँडफाँटका आधार एवं ढाँचाको व्याख्या तथा विश्लेषण

आगामी आर्थिक वर्ष २०७७/७८ का लागि निम्नानुसारका आधार, ढांचा, सूचक एवं उपसूचकका आधारमा राजस्व बाँडफाँडका विस्तृत आधार तथा ढाँचा निर्धारण गरी सो बमोजिमको राजश्व बांडफांडको हिस्सा सिफारिस गरिएको छ।

1) जनसङ्ख्या र जनसाङ्ख्यिक विवरण

प्रत्येक प्रदेश र स्थानीय तहको जनसङ्ख्याको विवरण राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ बाट लिइएको छ। आश्रित जनसङ्ख्याको अनुपातका लागि सोही जनगणना बमोजिम आर्थिक रूपले सक्रिय (१५-६४ वर्ष) उमेर समूहको जनसङ्ख्यासँग सो उमेर समूह बाहिरको जनसङ्ख्याको अनुपात निकालिएको छ। आगामी आर्थिक वर्ष २०७७/८८ का लागि राजस्व बाँडफाँट गर्दा लिइएका आधारहरु मध्ये प्रमुख आधारका रुपमा जनसङ्ख्या र जनसाङ्ख्यिक विवरणलाई ६० प्रतिशत् भार दिइएको छ। यस आधारलाई प्रदेश तथा स्थानीय तहको कूल जनसंख्या तथा आश्रित जनसंख्या भनी दुई भागमा विभाजित गरिएको छ।

जनसंख्या र जनसांख्यिक विवरणलाई प्रदान गरिएको ६० प्रतिशत् भारलाई शत् प्रतिशत् मानी यसमध्ये कुल जनसंख्यालाई ७० प्रतिशत भार दिइएको छ। नेपालको संविधानले प्रदेश तथा स्थानीय तहका सम्बन्धमा अनुसूचिमा व्यवस्था गरिएको कार्य जिम्मेवारी अनुसार प्रदेश तथा स्थानीय तहले आ-आफ्नो जनसंख्यालाई विभिन्न सेवा प्रवाह गर्नुपर्ने हुन्छ। कूल जनसंख्याले प्रदेश तथा स्थानीय तहको सेवा प्रवाहको आकार र लागत निर्धारण गर्दछ। जति बढी जनसंख्या भयो त्यतिनै बढी सेवा सुविधा प्रवाह गर्नुपर्ने, सार्वजनिक सेवा र विकास निर्माणका कार्यमा खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ। जसका कारणले प्रदेश तथा स्थानीय तहको प्रशासनिक खर्चको आकार समेत बढाउँछ। तसर्थ राजस्व बाँडफाँड गर्दा प्रदेश तथा स्थानीय तहको जनसंख्याको आकारलाई ७० प्रतिशत भार प्रदान गरि सिफारिस गरिएको छ।

यसैगरी आश्रीत जनसंख्यालाई ३० प्रतिशत भार प्रदान गरिएको छ। आश्रीत जनसंख्या अन्तर्गत राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार १५ वर्ष भन्दा मुनिका तथा ६४ वर्ष भन्दा माथीका उमेर भएका जनसंख्यालाई आश्रीत जनसंख्याका रुपमा लिईएको छ।आश्रित जनसंख्याले परनिर्भरताको अनुपात बढाउने तथा यस्ता जनसंख्याका लागि सम्बन्धित प्रदेश तथा स्थानीय तहले विशेष सेवा सुविधाको व्यवस्था गर्नुपर्ने हुन्छ। जसले प्रदेश तथा स्थानीय तहको थप आर्थिक भार सृजना गर्दै प्रदेश तथा स्थानीय तहको वित्तीय अन्तर (Fiscal Gap) बढाउने गर्दछ।

यस्तो अवस्थामा मूलतः संविधानको धारा ४२ र धारा ६० (८) का प्रावधानहरुलाई मूर्त रुप दिन पनि प्रदेश तथा स्थानीय तहहरुलाई न्यायोचित रुपमा रकम उपलब्ध गराउनु पर्दछ भन्ने मान्यता अनुरुप राजस्व बाँडफाँड गर्दा आश्रीत जनसंख्यालाई ३० प्रतिशत भार प्रदान गरिएको छ।

२) क्षेत्रफल (भूगोल)

देशको कूल क्षेत्रफलमा प्रदेश तथा स्थानीय तहले ओगटेको क्षेत्रफलको अनुपातलाई क्षेत्रफलको सूचकको रूपमा लिइएको छ। प्रदेश तथा स्थानीय तहले ओगटेको क्षेत्रफलले उक्त प्रदेश तथा स्थानीय तहले जनतालाई प्रवाह गर्नुपर्ने सेवाको गुणस्तर, सेवा प्रवाहको सहजता, प्रशासनिक खर्चको अवस्था, प्रशासनिक संरचना आदि पक्षमा प्रत्यक्ष रुपमा असर गर्दछ। यी पक्षहरुले उक्त प्रदेश तथा स्थानीय तहको प्रशासनिक खर्चको आकार बढाउँदछ । जुन प्रदेश तथा स्थानीय तहको क्षेत्रफल बढी हुन्छ, स्वभावतः उक्त प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई बढी आर्थिक स्रोतको आवश्यकता पर्दछ। अतः राजस्व बाँडफाँडको सिफारिस गर्दा त्यहाँको भूगोल रहेको कूल क्षेत्रफललाई १५ प्रतिशत् भार प्रदान गरिएको छ। यस प्रयोजनका लागि प्रदेश तथा स्थानीय तहको क्षेत्रफल निर्धारण गर्न नापी विभाग, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय र यस आयोग स्वयंले तयार पारेका तथ्याङ्कलाई स्रोतका रुपमा लिईएको छ।

३) मानव विकास सूचकाङ्क

सन् २०१४ मा प्रकाशित नेपाल मानव विकास प्रतिवेदनको आधारमा प्रदेश तथा स्थानीय तहको मानव विकास सूचकाङ्क निर्माण गरिएको छ। विश्वव्यापी रुपमा गुणस्तरयुक्त मानव जीवनस्तर (Quality of Human Life) निर्धारणको लागि प्रयोगमा लिईने मानव विकास सूचकाङ्कले शिक्षा (Education), स्वास्थ्य (मूलतः Life Expectancy) तथा प्रति व्यक्ति आय (Per Capita Income) लाई समेट्ने गर्दछ। प्रदेश तथा स्थानीय तहको मानव विकास सूचकाङ्कले उक्त प्रदेश तथा स्थानीय तहको गुणस्तरीय मानवीय जीवन (Quality of Human Life) का बारेमा जानकारी प्रदान गर्दछ। जुन प्रदेश तथा स्थानीय तहको मानव विकास सूचकाङ्क कमजोर छ, त्यस प्रदेश तथा स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्रका जनताको जीवनस्तर उकास्न प्रमुख रुपमा ध्यान दिनुपर्ने हुन्छ। जुन प्रदेश तथा स्थानीय तहमा शिक्षा, स्वास्थ्य तथा जीवनस्तर लगायतको मानव विकास सुचकाङ्क न्यून हुन्छ त्यस्ता प्रदेश तथा स्थानीय तहमा त्यहाँको मानव विकासको स्तर अभिवृद्धिका लागि सार्वजनिक सेवामा बढी खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ।जसले गर्दा प्रदेश तथा स्थानीय तहको सेवा प्रवाह लागत बढाउने गर्दछ।प्रदेश तथा स्थानीय तहको शिक्षा, स्वास्थ्य लगायतको आवश्यकतालाई सम्बोधन गर्नका लागि मानव विकास सुचकाङ्कलाई समावेश गरिएको हो ।

यसप्रकार उल्लिखित पक्षहरुलाई ख्याल राख्दै राजस्व बाँडफाँड गर्दा मानव विकास सूचकाङ्क लाई ५ प्रतिशत भार प्रदान गरिएको छ। मानव विकास सूचकाङ्क सम्बन्धी तथ्याङ्क सन् २०१४ मा राष्ट्रिय योजना आयोगले तयार पारेको मानव विकास प्रतिवेदन,२०१४ बाट लिईएको छ।

४) खर्चको आवश्यकता

नेपालको संविधानको धारा ६०(४) ले प्रदेश तथा स्थानीय तहको खर्चको आवश्यकता र राजस्व क्षमताको आधारमा वित्तीय अन्तर (Fiscal Gap) पत्ता लगाई सो का आधारमा सम्बन्धित प्रदेश र स्थानीय तहलाई अन्तर-सरकारी वित्तिय हस्तान्तरण गर्नुपर्नेतर्फ मार्गदर्शन गरेको छ। सो वित्तीय अन्तर निर्धारण सम्बन्धी अध्ययनको कार्य आयोगबाट भैरहेको हुँदा यसको पूर्ण प्रतिवेदन सहित प्रदेश तथा स्थानीय तहको खर्चको आवश्यकता सम्बन्धी तथ्याङ्कीय विवरण आउन समय लाग्ने भएको परिप्रेच्छमा अन्तर-सरकारी वित्तिय व्यवस्थापन ऐनको दफा २१(४) मा उल्लिखित कानूनी प्रावधानलाई ख्याल राख्दै आगामी आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को लागि राजस्व बाँडफाँडको सिफारिस गर्दा खर्चको आवश्यकता अन्तर्गत आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा प्रदेश तथा स्थानीय तहले गरेको कूल प्रशासनिक खर्चलाई प्रमुख आधारका रुपमा लिएर प्रदेश तथा स्थानीय तहको खर्चको आवश्यकता निर्धारण गरिएको छ। सामान्यतः प्रत्येक प्रदेश तथा स्थानीय तहले आफूले संकलन गरेको आम्दानी (राजस्व) बाटै प्रशासनिक खर्च व्यवस्थापन गर्नुपर्ने हुन्छ। तसर्थ राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकम प्रशासनिक खर्चमा समेत उपयोग गर्नुपर्ने विषयलाई ख्याल राखि खर्चको आवश्यकता निर्धारण गरिएको छ।

उपरोक्त प्रयोजनका लागि जनप्रतिनिधिको सुविधा खर्च, कर्मचारीको तलब भत्ता खर्च, कार्यालय सञ्चालन खर्च, कर्मचारी दरबन्दी संख्याका आधारमा हुने खर्च, पालिका अन्तर्गतका वडाहरुको संख्याका आधारमा लाग्ने लागत लगायतका खर्च शिर्षकहरुका आधारमा प्रशासनिक खर्च निर्धारण गरिएको छ।यसरी खर्चको आवश्यकता सूचकाङ्क लाई ५ प्रतिशत भार प्रदान गरिएको छ। यसका लागि आवश्यक पर्ने तथ्याङ्क स्रोतका रुपमा संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट प्रत्येक प्रदेश तथा स्थानीय तहको तहगत स्वीकृत कर्मचारी दरवन्दीको विवरण लिईएको छ।त्यस्तै महालेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट प्रत्येक प्रदेश तथा स्थानीय तहको कूल प्रशासनिक खर्चको तथ्याङ्क लिईएको छ।

प्रशासनिक खर्च गणना गर्दा निर्वाचित पदाधिकारीहरुका सम्बन्धमा प्रदेश तथा स्थानीय तहले जारी गरेको सेवा सुविधा सम्बन्धी आर्थिक ऐनलाई समेत आधार मानिएको छ भने नेपाल सरकारले प्रयोगमा ल्याएको “एकिकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गीकरण र व्याख्या, २०७४” अनुसार वर्गीकरण गरेका खर्च शिर्षकलाई समेत आधार लिईएको छ।

५) राजस्व संकलनमा गरेको प्रयास

अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा २१ को उपदफा (४) मा प्रदेश तथा स्थानीय तहले प्रत्येक वर्ष आफूले उठाएको राजस्व र राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकमबाट प्रशासनिक खर्च पुग्ने गरी

राजस्व र व्ययको अनुमान पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। जसको मूल ध्येय भनेको प्रदेश तथा स्थानीय तहले बढी भन्दा बढी आन्तरिक स्रोत (राजस्व) परिचालन गरी आफू अन्तर्गतको प्रशासनिक खर्च धान्न सक्नुपर्ने हुन्छ। राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकम प्रशासनिक खर्चमा प्रयोग गर्नुका साथै अन्य विकासात्मक कार्यमा समेत खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ।

यसै प्रयोजनका लागि आयोगले राजस्व बाँडफाँडको सिफारिस गर्दा प्रदेश तथा स्थानीय तहले राजस्व संकलनमा गरेको प्रयासलाई ३ प्रतिशत भार दिई सिफारिस गरेको छ।प्रदेश तथा स्थानीय तहले राजस्व संकलनमा गरेको प्रयास अन्तर्गत निम्नानुसारका सूचकहरु निर्धारण गरी तथ्याङ्क संकलन गरेको छ। संकलित तथ्याङ्क अनुसार प्रदेश तथा स्थानिय तहहरु संस्थागत संरचना निर्माणकै चरणमा रहेको अवस्था, जनशक्ति व्यवस्थापन पूर्णतः व्यवस्थित भैनसकेको अवस्था, ऐन नियम कार्यविधिहरु तर्जुमा हुँदै गरेको अवस्था र सबै प्रदेश तथा स्थानीय तहहरुले राजस्व संकलनमा आ-आफ्नो तर्फबाट प्रयास गरेको पाईएको अवस्था समेतलाई ध्यानमा राखि सबै प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई समान अंकभार प्रदान गरिएको छ।

१) प्रदेशका सन्दर्भमा अवलम्बन गरिएका राजस्व संकलनमा गरेको प्रयासका सूचकहरु

क) प्रदेशले अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन,२०७४ को दफा ५ को उपदफा (१) को खण्ड (क) र ६ (क) बमोजिम सवारी साधन करबाट उठेको रकममध्ये ४०% रकम स्थानीय विभाज्य कोषमा जम्मा गरी आयोगको सिफारिस बमोजिमको हिस्सा आफ्नो प्रदेश भित्रका स्थानीय तहहरुको सञ्चित कोषमा जम्मा गरेको वा नगरेको।

ख) प्रदेशले अघिल्लो आर्थिक वर्षको तुलनामा पछिल्लो आर्थिक वर्षमा राजस्व वृद्धि गरेको वा नगरेको।

ग) आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्रको राजस्व (कर तथा गैरकर) संकलन गर्ने सन्दर्भमा प्रदेशले अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन,२०७४ को अनुसूची २ को खण्ड (ग) बमोजिमको राजस्व (अन्य कर तथा गैरकर) को दायरा विस्तार गरेको वा नगरेको।

२) स्थानीय तहका सन्दर्भमा अवलम्बन गरिएका राजस्व संकलनमा गरेको प्रयासका सूचकहरु

क) अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐनको दफा ५ को उपदफा (१) को खण्ड (ख),(ग) र (घ) बमोजिम घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क वा मनोरञ्जन कर वा विज्ञापन करबाट उठेको रकम मध्ये ६०% रकम सम्बन्धित स्थानीय तहले आफ्नो स्थानीय सञ्चित कोषमा जम्मा गरी ४०% रकम सम्बन्धित प्रदेश संचित कोषमा दाखिला गरेको वा नगरेको।

ख) स्थानीय तहले अघिल्लो आर्थिक वर्षको तुलनामा पछिल्लो आर्थिक वर्षमा राजस्व वृद्धि गरेको वा नगरेको।

ग) आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रको राजस्व (कर तथा गैरकर) संकलन गर्ने सन्दर्भमा प्रदेशले अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को अनुसूची-३ को खण्ड (ग) बमोजिमको राजस्व (अन्य कर तथा गैरकर) को दायरा विस्तार गरेको वा नगरेको।

यसरी प्रदेश तथा स्थानीय तहले राजस्व संकलनमा गरेको प्रयासका सम्बन्धमा उल्लिखित सूचकहरुका आधारमा भार दिई मुल्यांकन गरिएको छ।

६) पूर्वाधार विकास

प्रदेश तथा स्थानीय तहमा उपलब्ध सडक, विद्युत, सूचना प्रविधि, खानेपानी र सरसफाईको पहुँच तथा उपलब्धततालाई आधार मानी पूर्वाधार सूचकाङ्क तयार गरिएको छ। विकासको पूर्वशर्तका रूपमा रहेको प्रदेश तथा स्थानीय तहको पूर्वाधार विकासको अवस्थाले सो प्रदेश तथा स्थानीय तहको विकास खर्चको अवस्था निर्धारण गर्न मार्ग प्रशस्त गर्दछ। पूर्वाधार विकासको अवस्था कमजोर भएका प्रदेश तथा स्थानीय तहले जनतालाई संविधानले मार्गदर्शन गरे अनुसारका सेवा सुविधा प्रदान गर्न खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ, जसले गर्दा सेवाको लागत वृद्धि गराउँदछ।

यसै परिप्रेक्षमा राजस्व बाँडफाँडको सिफारिस गर्ने प्रयोजनका लागि पूर्वाधार विकास सूचकलाई १० प्रतिशत भार प्रदान गरिएको छ। पूर्वाधार विकास अन्तर्गत सडक घनत्व, विद्युत सुविधा, सूचना प्रविधि, खानेपानी सुविधा र सरसफाइलाई उपसूचकको रुपमा लिईएको छ । यी उपसूचकहरुले क्रमशः सडकको पहुँच, विद्युतको पहुँच, सूचना प्रविधिको पहुँच, खानेपानीको पहुँच तथा शौचालयको उपलब्धताका बारेमा जानकारी उपलब्ध गराउँदछन्।

सडक घनत्वले प्रदेश तथा स्थानीय तहको सडकको पहुँचका बारेमा चित्रण गर्दछ। भरपर्दो सडक सञ्जालले प्रदेश तथा स्थानीय तहमा आर्थिक क्रियाकलापमा वृद्धि ल्याउन सहयोग गर्दछ। सडक सञ्जालको पहुँचले कुनै पनि प्रदेश वा स्थानीय तहको विकासमा टेवा पुर्‍याउँदछ। प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई आवश्यक पर्ने स्रोत सो तहको विकासको अवस्थामा समेत निर्भर हुने भएकोले पूर्वाधार विकास सूचकलाई १० प्रतिशत भार दिईएको छ। यसरी पूर्वाधार विकासलाई दिईएको १० प्रतिशत भारलाई शत् प्रतिशत मानी सो शत् प्रतिशतबाट ६० प्रतिशत भार प्रदेश तथा स्थानीय तहको सडक घनत्वलाई दिईएको छ। सार्वजनिक सेवा वितरणलाई प्रभावकारी बनाउन र आम सर्वसाधारण जनतालाई सुगम तथा सहज ढंगले सेवा प्रवाह गर्नका लागि सडकको भूमिका महत्वपूर्ण हुने हुँदा सडकको घनत्वलाई बढी भार दिइएको छ। यस प्रयोजनका लागि सडक विभाग र स्थानीय पूर्वाधार विकास विभागले सन् २०१८ सम्ममा सडक घनत्वका सम्बन्धमा अध्यावधिक गरिएको तथ्याङ्क प्रयोग गरिएको छ।

विद्युत सुविधाले प्रदेश तथा स्थानीय तहको विद्युत माथीको पहुँचको अवस्थालाई उजागर गर्दछ। विकासको एउटा आवश्यकताको रुपमा लिईने विद्युतको सुविधाले प्रदेश तथा स्थानीय तहको आर्थिक विकासमा बहु-आयामिक भूमिका खेल्दछ। जुन प्रदेश तथा स्थानीय तहमा विद्युत सुविधाको पहुँच कमजोर रहेको छ, त्यस तहमा सार्वजनिक सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता वृद्धिका लागि प्रदेश तथा स्थानीय तहले सोही बमोजिम बढी खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ। यसका लागि थप आर्थिक व्ययभार आवश्यक पर्दछ। यसै परिप्रेक्षमा प्रदेश तथा स्थानीय तहको विद्युत सुविधाको अवस्थालाई राजस्व बाँडफाँड गर्दा उपसूचकका रुपमा लिई पूर्वाधार विकासका लागि तोकिएको भारबाट १० प्रतिशत भार विद्युत सुविधाको पहुँचलाई दिईएको छ। जसका लागि आवश्यक पर्ने तथ्याङ्क नेपाल विद्युत प्राधिकरण तथा राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ (केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग) बाट लिईएको छ।

सूचना प्रविधिको पहुँचले प्रदेश तथा स्थानीय तहको सामाजिक, साँस्कृतिक तथा आर्थिक विकासमा महत्वपूर्ण टेवा पुऱ्याउँदछ। प्रदेश तथा स्थानीय तहले जनतालाई प्रदान गर्ने सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता ल्याउन सूचना प्रविधिले प्रमुख भूमिका खेल्दछ। जुन प्रदेश तथा स्थानीय तहको सूचना प्रविधिको अवस्था कमजोर छ, त्यस्ता प्रदेश तथा स्थानीय तहले सूचना प्रविधिको स्तर माथी उकास्न यथोचित लगानी गर्नुपर्ने हुन्छ। यसले एकातर्फ प्रदेश तथा स्थानीय तहको आर्थिक व्ययभार बढाउने गर्दछ भने अर्कोतर्फ प्रशासनिक खर्चमा समेत वृद्धि ल्याउँछ। यी सबै पक्षहरुलाई ख्याल गर्दै पूर्वाधार विकासका लागि तोकिएको भारबाट सूचना प्रविधिको पहुँचलाई १० प्रतिशत भार दिईएको छ। जसका लागि आवश्यक पर्ने तथ्याङ्क राष्ट्रिय जनगणना २०६८ (केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग) तथा नेपाल दुरसञ्चार कम्पनी लिमिटेडबाट लिईएको छ।

खानेपानीको सुविधाले प्रदेश तथा स्थानीय तहमा जनताको खानेपानी सुविधा माथीको पहुँचको चित्रण गर्दै उक्त क्षेत्रका जनताको गुणस्तरीय जीवनयापनको अवस्था समेतलाई झल्काउँछ। खानेपानी सुविधाको पहुँच विस्तार गर्दै लैजाने विषय सरकारको अनिवार्य दायित्व अन्तर्गत पर्न आउँदछ। संविधानले परिकल्पना गरे अनुसारको लोककल्याणकारी राज्य व्यवस्थाको स्थापना गर्न अन्य कुराका अलावा प्रत्येक प्रदेश तथा स्थानीय तहले जनताले सजिलै खानेपानी सुविधा प्राप्त गर्ने वातावरणको सृजना गर्नेतर्फ प्रयास गर्नुपर्ने हुन्छ। प्रदेश तथा स्थानीय तहमा खानेपानी सुविधाको पहुँच बढाउन उल्लेख्य आर्थिक स्रोतको आवश्यकता पर्दछ। अतः यी पक्षहरुलाई ख्याल राख्दै पूर्वाधार विकास अन्तर्गतको भार प्रतिशतबाट खानेपानी सुविधा उपसूचकलाई १० प्रतिशत भार प्रदान गरिएको छ। यसका लागि आवश्यक पर्ने तथ्याङ्क राष्ट्रिय जनगणना २०६८ (केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग) र खानेपानी मन्त्रालयबाट लिईएको छ।

सरसफाई व्यक्तिको गुणस्तरीय जीवनस्तर यापनका लागि आवश्यक पर्ने महत्वपूर्ण सूचक हो। शौचालय सहितको सरसफाईको अवस्था हुनुको अर्थ रोगव्याधीबाट सो क्षेत्र तथा स्थान विशेषमा रहने जनताहरु सुरक्षित रहनु हो। सरसफाईको अवस्था कमजोर रहेको प्रदेश तथा स्थानीय तहले सो सुविधा वृद्धि गर्नका लागि थप लगानी गर्नुपर्ने हुन्छ भने पर्याप्त सरसफाईको उपलब्धता भएको स्थानमा थप लगानीको आवश्यकता नपर्न

सक्दछ। कमजोर सरसफाइको अवस्थाले गर्दा प्रदेश तथा स्थानीय तहले विभिन्न नकारात्मक असरहरु समेत सामना गर्नुपर्ने हुन्छ। तसर्थ प्रदेश तथा स्थानीय तहमा हाल रहेका शौचालयहरुको उपलब्धतालाई सरसफाई सूचक मानी पूर्वाधार विकास अन्तर्गतको भारबाट सरसफाइ (शौचालय) सुविधा उपसूचकलाई १० प्रतिशत् भार प्रदान गरिएको छ। यसका लागि आवश्यक पर्ने तथ्याङ्क राष्ट्रिय जनगणना २०६८ (केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग) बाट लिईएको छ।

यसप्रकार पूर्वाधार विकास सम्बन्धि उल्लिखित सडक, विद्युत, सूचना प्रविधि, खानेपानी र सरसफाई सम्बन्धि सूचक राम्रो भएका स्थानमा कम लगानी गरी त्यस्ता सूचकहरुको उपलब्धता न्यून भएको स्थानमा बढी लगानी गर्ने गरी आयोगले राजस्व बाँडफाँड सम्बन्धी आधार र ढाँचा सिफारिस गरेको छ ।

७) विशेष अवस्था

राजस्व बाँडफाँडको आधार र ढाँचा निर्धारण गर्ने सिलसिलामा माथी उल्लिखित विभिन्न आधारहरुका अलावा राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐनको दफा १५ को उपदफा (१) को खण्ड (छ) मा “विशेष अवस्था” लाई समेत एउटा आधारको रुपमा उल्लेख गरिएकोले उक्त “विशेष अवस्था”लाई समेत मूल्याङ्कन गर्दै आयोगले राजस्वको हिस्सा सिफारिस गर्नुपर्ने मनसाय ऐनबाट देखिन्छ। यसका लागि आयोगले राजस्व बाँडफाँडका सम्बन्धमा संविधान र कानूनमा भएका विभिन्न विषयहरुलाई अध्ययन, मनन र विश्लेषण गर्दै विशेष अवस्थाको व्याख्या गर्नुपर्ने देखियो। यसरी विशेष अवस्थाको व्याख्या र मुल्यांकन गर्दा सबै प्रदेश र सबै तहसँग सम्बन्धित तथ्यांकको उपलब्धता हुनेपर्ने विषय पनि त्यतिकै महत्वपूर्ण हुन आउने देखियो । तसर्थ आयोगले पहिलो पटक सिफारिस गरिसकेपछि पाँच वर्ष सम्मका लागि मान्य हुने राजस्व बाँडफाँडको आधार र ढाँचा अन्तर्गत विशेष अवस्थालाई समेत समेटी राजस्व बाँडफाँड सम्बन्धि सिफारिस गरेको छ। यसका लागि २ प्रतिशत भार दिई विशेष अवस्थाको मुल्यांकन गरिएको छ। विशेष अवस्थाको मुल्यांकन गर्दा सबै प्रदेश र सबै स्थानीय तहको तथ्यांकको उपलब्धता हुनसक्ने सूचकको रुपमा रहेको अपाङ्गता भएको जनसंख्या र आर्थिक सामाजिक असमानता सूचकलाई लिईएको छ। बढी अपाङ्गता हुनुको अवस्थाले प्रदेश तथा स्थानीय तहको सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा बढी लगानी गर्नुपर्ने अवस्था सृजना गर्दछ। जुन कुरा संविधानको मौलिक हकको कार्यान्वयनका दृष्टिकोणले समेत महत्वपूर्ण छ। आर्थिक सामाजिक असमानताको अवस्था उच्च रहेका प्रदेश तथा स्थानीय तहले जनतालाई सार्वजनिक सेवा प्रवाह गर्ने कार्यमा प्रभावकारिता ल्याउन थप खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ। तसर्थ सबै प्रदेश र स्थानीय तहमा रहेका अपाङ्गता भएका व्यक्ति र आर्थिक सामाजिक रुपमा विभेदमा परेका व्यक्तिहरुको जिवनस्तर उकास्नका लागि सघाउ पुऱ्याउने उद्देश्यले विशेष अवस्थालाई प्रदान गरिएको २ प्रतिशत भारलाई शत प्रतिशत मानी अपाङ्गता सम्बन्धी उपसूचकलाई २० प्रतिशत र आर्थिक सामाजिक असमानता उपसूचकलाई ८० प्रतिशत भार प्रदान गरिएको छ। यसका लागि आवश्यक पर्ने तथ्याङ्कको स्रोत क्रमशः राष्ट्रिय जनगणना २०६८ (केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग) र आयोगले गरेको अध्ययनबाट लिइएको छ।

उल्लिखित आर्थिक सामाजिक सूचकका सम्वन्धमा प्रदेश र स्थानीय तहमा रहेको आर्थिक, सामाजिक असमानता मापन गर्नका लागि आर्थिक, सामाजिक र जलवायु परिवर्तन जोखिम तथा विपद् क्षेत्रका ६ वटा आयामहरूका २९ वटा उप-सूचकहरूका आधारमा आर्थिक, सामाजिक असमानता सूचक निर्माण गरिएको छ। यस प्रयोजनका लागि लिइएका आयाम र उप-सूचकहरू देहाय बमोजिम छन्ः-

सामाजिक-आर्थिक असमानता सूचकका आयाम र सूचकहरू

आयाम	उप-सूचकहरू
१. आर्थिक आयाम	(१) यातायातको पहुँच, (२) जिल्ला सदरमुकामदेखि स्थानीय तहको केन्द्रसम्मको दूरी, (३) सूचना प्रविधिको पहुँच, (४) विद्युतको उपलब्धता, (५) भौगोलिक क्षेत्र, (६)वनको घनत्व, (७) सम्पत्तिमाथी महिलाको स्वामित्व, (८) आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्नता र (९) आर्थिक प्रतिष्ठानहरूमा महिला सहभागिता।
२. शैक्षिक आयाम	(१) विद्यालय वा उच्चशिक्षाको उपलब्धता, (२) कक्षा १ देखि ५ सम्मको विद्यालय छाड्ने दर, (३)प्रति विद्यालय विद्यार्थी सङ्ख्या, (४) कुल भर्नादर, (५) विद्यार्थी-शिक्षक अनुपात र (६) साक्षरता दर।
३. स्वास्थ्य आयाम	(१) स्वास्थ्य सेवाको उपलब्धता र (२) जन्ममा औसत आयु ।
४. जनसाङ्ख्यिक आयाम	(१) महिला र पुरुषको जनसङ्ख्या अनुपात, (२) घरपरिवार सङ्ख्या, (३) जनघनत्व, (४) आश्रित जनसङ्ख्या र (५) विशेष क्षमता भएका जनसङ्ख्या।
५. गुणस्तरीय जीवन यापनको आयाम	(१) विद्युत सेवा प्राप्त गर्ने घरपरिवारको सङ्ख्या, (२) धाराबाट खानेपानी प्राप्त गर्ने घरपरिवारको सङ्ख्या, (३) आफ्नै घर भएका घरपरिवारको सङ्ख्या र (४) कुनै प्रकारको सवारी साधन भएको घरपरिवारको सङ्ख्या।
६.जलवायु परिवर्तनको जोखिमको आयाम	(१) विगत दुई वर्षमा विपद्बाट प्रभावित घरपरिवारको सङ्ख्या, (२) वार्षिक बर्षा र (३) जलवायु परिवर्तनको जोखिम सूचक।

उल्लिखित आधार र सूचकका आधारमा राजस्व बाँडफाँडको सिफारिस गर्दा प्रत्येक स्थानीय तहले संवैधानिक जिम्मेवारी निर्वाह गर्न, अनिवार्य दायित्व पूरा गर्न तथा दैनिक प्रशासनिक खर्च बहन गर्न सक्ने गरी राजस्व बाँडफाँड समन्यायिक होस् भन्ने मनसायले कुनै पनि पालिकालाई न्यूनतम रु.३ करोड ५० लाख नघट्ने गरी रकमको व्यवस्था र बाँडफाँड गरी सिफारिस गरिएको छ । अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐनले समेत प्रदेश र स्थानीय तहले आफूले उठाएको राजस्व र राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकमबाट प्रशासनिक खर्च

पुग्ने गरी राजस्व र व्ययको अनुमान गर्नुपर्ने उल्लेख गरेबाट पनि प्रत्येक पालिका प्रशासनिक खर्च बहन गर्नका लागि आफैमा आत्मनिर्भर हुनुपर्ने हुन्छ। तथापि उनिहरुको दैनिक प्रशासनिक खर्च सञ्चालन गर्नका लागि राजस्व रकमबाट नपुग हुने अवस्था समेतलाई ख्याल राख्दै राजस्व बाँडफाँड सम्बन्धमा सिफारिस गरिएको छ। आफ्नो आयस्रोत ज्यादै कम भएका पालिकाहरुलाई कम्तीमा पनि न्यूनतम रकम राजस्व बाँडफाँडको रकमबाट व्यहोर्नुपर्ने गरी बाँडफाँड गर्नुपर्ने देखियो। त्यसैले पालिकाहरुको खर्च रकमको विश्लेषण गर्दा कम्तीमा पनि दश वटा पालिकाहरुले रु.३ करोड ५० लाख भन्दा कम रकम राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त गर्ने स्थिति देखिएकोले विशेष अवस्था स्वरुप त्यस्ता पालिकाहरुलाई प्रशासनिक खर्च धान्नका लागि उल्लिखित रु.३ करोड ५० लाख न्यूनतम रकम प्राप्त हुने गरी प्रस्ताव गरिएको छ। तर प्रदेशको हकमा विशेष व्यवस्था गर्नुपर्ने आवश्यकता नदेखिएकोले त्यस्तो न्युनतम रकमको प्रस्ताव गरिएको छैन।

९. राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकमको उपयोग र यस सम्बन्धी सुझाव

अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा २१ को उपदफा (४) ले "प्रदेश तथा स्थानीय तहले आफूले उठाएको राजस्व र यस ऐन बमोजिम राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकमबाट प्रशासनिक खर्च पुग्ने गरि राजस्व र व्ययको अनुमान पेश गर्नुपर्ने छ" भन्ने व्यवस्था गरेको छ। यसरी ऐनको दफा २१ को उपदफा (४) ले प्रदेश तथा स्थानीय तहले मूलतः आफूले उठाएको आन्तरिक आयबाट नै प्रशासनिक खर्चको व्यवस्थापन गर्नुपर्नेछ भन्ने सन्देश स्पष्ट दिएको देखिन्छ।

यति हुँदा हुँदै पनि अत्यावश्यक प्रशासनिक र सञ्चालन खर्च आफ्नो आन्तरिक आयबाट अपुग भएमा मात्र मितव्ययी हिसावले राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकम प्रशासनिक खर्चमा प्रयोग गर्नुपर्ने हुन्छ। यसरी उपयोग भएको रकम बाहेक बचत रकम प्रदेश तथा स्थानीय तहले आ-आफ्नो क्षेत्र अन्तर्गतका विकास निर्माणका क्रियाकलापमा उपयोग गर्नुपर्दछ। प्रदेश तथा स्थानीय तहले नेपाल सरकारबाट राजस्व बाँडफाँड मार्फत प्राप्त हुने रकम उद्देश्यपरक ढंगले मितव्ययीरुपमा खर्च गर्नु गराउनुपर्ने आयोगको स्पष्ट धारणा रहेको छ। तसर्थ प्रदेश तथा स्थानीय तहले राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकमको उपयोग निम्नानुसार हुने गरी गर्न राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगले सुझाव प्रदान गरेको छ ।

1. राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकम प्रत्येक प्रदेश तथा स्थानीय तहले उद्देश्यपरक ढंगले तोकिएको कार्यमा खर्च गर्नुपर्ने।
2. राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकम नतिजामूलक एवं प्रभावकारी ढंगले खर्च गर्नुपर्ने ।
3. राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकम संविधानले सम्बन्धित प्रदेश र स्थानीय तहलाई प्रत्याभूत गरेको जिम्मेवारी सम्पादन गर्नका लागि उपयोग गर्नुपर्ने ।
4. राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकम सार्वजनिक सेवा र आर्थिक सामाजिक विकासका क्षेत्रमा उपयोग गर्नुपर्ने।

5. अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐनको दफा २१(४) बमोजिम हुने गरी राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकम खर्च गर्नुपर्ने।
6. अत्यावश्यक प्रशासनिक र सञ्चालन खर्च सकभर सम्बन्धित प्रदेश वा स्थानीय तहको आफ्नो आन्तरिक राजस्व संकलनको रकम (आन्तरिक आय)बाट नै मितव्ययी रुपमा व्यवस्थापन गर्नुपर्ने, सोले नपुगेमा मात्रै संघबाट प्राप्त राजस्व बाँडफाँडको रकमबाट व्यहोरी बाँकी रकम सार्वजनिक सेवा र विकास निर्माणका कार्यमा खर्च गर्नुपर्ने।
7. राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकम सम्बन्धित प्रदेश तथा स्थानीय तहभित्र न्यायोचित, सन्तुलित र पारदर्शी रुपमा खर्च गर्नुपर्ने।
8. राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकम प्रदेश र स्थानीय तहले जनतालाई पुऱ्याउनुपर्ने सेवा, विकास निर्माणका कार्य, प्रादेशिक क्षेत्रिय असन्तुलन, गरिबी एवं आर्थिक सामाजिक असमानताको न्यूनिकरण, बञ्चितिकरणको अन्त्य, अपाङ्गता भएकाहरुको संरक्षण, मानविय जिवनस्तरको अभिवृद्धि, आकस्मिक कार्य र कुनै अस्थायी आवश्यकता पूरा गर्न समेत उपयोग गर्नुपर्ने।
9. समष्टिगत रुपमा राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकमको उपयोग प्रशासनिक खर्च, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, पूर्वाधार विकास लगायतका प्रदेश तथा स्थानीय तहको सन्तुलित र समतामूलक विकास गर्ने उद्देश्यले उनीहरुको आवश्यकताका क्षेत्रमा खर्च गर्न उपयुक्त हुने।
10. संविधानले प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई प्रत्याभूत गरेको क्षेत्राधिकार भित्रको स्वायत्तता र उनीहरुको प्राथमिकतालाई समेत ध्यानमा राखि राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकम खर्च गर्नुपर्ने।
11. प्रत्येक प्रदेश तथा स्थानीय तहले अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐनको प्रावधान बमोजिम आ-आफ्नो तर्फबाट जम्मा गर्नुपर्ने कर प्रदेश विभाज्य कोष वा स्थानीय विभाज्य कोषमा जम्मा गरी एक अर्कोलाई प्रदान गर्नुपर्ने हिस्सा उपलब्ध गराउनुपर्ने।
12. प्रत्येक प्रदेश तथा स्थानीय तहले संविधान र ऐनले तोकेको परिधिभित्र रही कर तथा गैरकर राजस्व संकलन गर्नुका साथै उपयुक्त क्षेत्रमा राजस्वको दायरा विस्तार गर्नुपर्ने। यसरी दायरा विस्तार गर्दा तहहरुबीच करमा दोहोरोपना नहुनेतर्फ ध्यान दिनुपर्ने।
13. प्रत्येक प्रदेश तथा स्थानीय तहले अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन र स्थानीय सरकार सञ्चालन सम्बन्धी ऐनको कानूनी प्रावधान बमोजिम तोकिएको समयावधि भित्रै राजस्व लगायतको विवरण राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग लगायत तोकिएका निकाय समक्ष पेश गर्नुपर्ने।
14. प्रत्येक प्रदेश तथा स्थानीय तहले राजस्व र खर्चको अभिलेख व्यवस्थित रुपमा राख्नुपर्ने।
15. प्रदेश तथा स्थानीय तहका जनप्रतिनिधि एवं संवद्ध कर्मचारीले आफूले गरेको खर्चको पारदर्शिता एवं जवाफदेहीता निर्वाह हुने व्यवस्था मिलाउनुपर्ने।

16. राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकमको प्रयोग यसको उद्देश्य मुताविक हुनुपर्नेमा एउटै प्रकृतिको काममा तीन तहका सरकार र विभिन्न खर्च शिर्षकबाट रकम विनियोजन गरी खर्च गरेको देखिएको अवस्थामा तीनै तहका सरकारहरुले यस पक्षमा गम्भिरतापूर्वक ध्यान दिई आवश्यक सुधार गर्नुपर्ने।
17. प्रदेश तथा स्थानीय तहका दोहोरो राजस्व अधिकार क्षेत्रभित्र पर्ने घरजग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क, सवारी साधन कर, मनोरञ्जन कर र विज्ञापन करको सहज कार्यान्वयनका लागि नेपाल सरकारबाट प्रदेश र स्थानीय सरकारलाई आवश्यक सहजीकरण गर्नुपर्ने।
18. प्रदेश तथा स्थानीय तहले संवैधानिक जिम्मेवारी निर्वाह गर्न आफूले परिचालन गर्ने राजस्व र प्राप्त गर्ने राजस्व पूर्वानुमानयोग्य बनाउनुपर्ने।
19. प्रत्येक प्रदेश तथा स्थानीय तहले आफूलाई संविधान र कानूनले दिएको परिधिभित्र रही आ-आफ्नो क्षेत्रभित्र राजस्व उठाउन सक्ने कूल सम्भाव्यता पहिचान गर्दै राजस्व संकलनको प्रयास गर्नुपर्ने।
20. संविधानको धारा ६० को आशय र भावना बमोजिम नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह र राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगको संयुक्त प्रयासबाट प्रत्येक प्रदेश तथा स्थानीय तहको संविधानको अनुसूचीमा दिईएको जिम्मेवारी अनुसारको खर्चको आवश्यकता र राजस्वको क्षमता निर्धारण गर्नुपर्ने।

द्रष्टव्यः

क) आर्थिक वर्ष २०७७/७८ का लागि संविधान र प्रचलित कानून वमोजिम आयोगबाट तयार गरिएको राजस्व बाँडफाँडको विस्तृत आधार र ढाँचा बमोजिम नेपाल सरकारबाट प्रदेश तथा स्थानीय सरकारलाई उपलब्ध गराउने राजस्वको बाँडफाँडको हिस्साको सिफारिस क्रमशः अनुसूची १ र अनुसूची २ मा समावेश गरिएको छ ।

ख) संविधानको धारा २५१ को उपधारा (१) को खण्ड (क) र राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन,२०७४ को दफा १५ को उपदफा (१) बमोजिमको राजस्व बाँडफाँडका सम्बन्धमा आर्थिक वर्ष २०७७/७८ का लागि सिफारिस गरिएको माथी उल्लिखित विस्तृत आधार र ढाँचा एवं सो बमोजिम निर्धारण गरिएको राजश्व बांडफांडको हिस्सा राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐनको दफा १५ को उपदफा (३) र (४) बमोजिम अर्को व्यवस्था नभएसम्म सोही ऐनको दफा १५ को उपदफा (१) बमोजिम निर्धारण गरी आयोगबाट नेपाल सरकारमा सिफारिस गरिएको उल्लिखित राजस्व बाँडफाँडको विस्तृत आधार र ढाँचा (भार) एवं सो बमोजिम निर्धारण गरिएको राजश्व बाँडफाँडको हिस्सा सोही ऐनको दफा १५ को उपदफा (२) बमोजिम आगामी ५ वर्षको लागि मान्य हुनेछ।

अनुसूची - १

आर्थिक बर्ष २०७७/७८ का लागि राजस्व बाँडफाँडको विस्तृत आधार र ढाँचा वमोजिम नेपाल सरकारले प्रदेश सरकारलाई उपलब्ध गराउने राजस्व बाँडफाँडको हिस्सा सम्वन्धी सिफारिस

सि. नं.	प्रदेशको नाम	राजस्व बाँडफाँडको हिस्सा	अनुमानित राजस्व रकम (रु लाखमा)
1	प्रदेश नं. १	0.1561390	92957
2	प्रदेश नं. २	0.1559170	92825
3	बाग्मती प्रदेश	0.1588677	94582
4	गण्डकी प्रदेश	0.1240159	73833
5	प्रदेश नं. ५	0.1550323	92299
6	कर्णाली प्रदेश	0.1211001	72097
7	सुदूरपश्चिम प्रदेश	0.1289280	76757
जम्मा		1.00000000	595350

अनुसूची - २

आर्थिक बर्ष २०७७/७८ का लागि राजस्व बाँडफाँडको विस्तृत आधार र ढाँचा वमोजिम नेपाल सरकारले स्थानीय तहलाई उपलब्ध गराउने राजस्व बाँडफाँडको हिस्सा सम्वन्धी सिफारिस

क्र. सं.	स्थानीय तहको कोड	जिल्ला	स्थानीय तहको नाम	राजस्व बाँडफाँडको हिस्सा	अनुमानित राजस्व रकम (रु लाखमा)
१	10101	ताप्लेजुङ	फक्ताङ्लुङ्ग गाउँपालिका	0.0013656	813
२	10102	ताप्लेजुङ	मिक्वाखोला गाउँपालिका	0.0009809	584
३	10103	ताप्लेजुङ	मेरिङ्गदेन गाउँपालिका	0.0010280	612
४	10104	ताप्लेजुङ	मैवाखोला गाउँपालिका	0.0008986	535
५	10105	ताप्लेजुङ	आठराई त्रिवेणी गाउँपालिका	0.0009154	545
६	10106	ताप्लेजुङ	फुङलिङ्ग नगरपालिका	0.0012665	754
७	10107	ताप्लेजुङ	पाथिभरा याङ्वराक गाउँपालिका	0.0009104	542
८	10108	ताप्लेजुङ	सिरीजङ्गा गाउंपालिका	0.0012497	744
९	10109	ताप्लेजुङ	सिदिङ्गवा गाउँपालिका	0.0009826	585
१०	10201	संखुवासभा	भोटखोला गाउँपालिका	0.0009221	549
११	10202	संखुवासभा	मकालु गाउँपालिका	0.0013521	805
१२	10203	संखुवासभा	सिलीचोङ गाउँपालिका	0.0010985	654
१३	10204	संखुवासभा	चिचिला गाउँपालिका	0.0006668	397
१४	10205	संखुवासभा	सभापोखरी गाउँपालिका	0.0009406	560
१५	10206	संखुवासभा	खाँदबारी नगरपालिका	0.0013471	802
१६	10207	संखुवासभा	पाँचखपन नगरपालिका	0.0011086	660
१७	10208	संखुवासभा	चैनपुर नगरपालिका	0.0014160	843
१८	10209	संखुवासभा	मादी नगरपालिका	0.0009625	573
१९	10210	संखुवासभा	धर्मदेवी नगरपालिका	0.0011002	655
२०	10301	सोलुखुम्बु	खुम्बु पासाङल्हामु गाउँपालिका	0.0010716	638
२१	10302	सोलुखुम्बु	माहाकुलुङ गाउँपालिका	0.0011607	691
२२	10303	सोलुखुम्बु	सोताङ गाउँपालिका	0.0008029	478
२३	10304	सोलुखुम्बु	माप्य दुधकोशी गाउँपालिका	0.0009826	585
२४	10305	सोलुखुम्बु	थुलुङ दुधकोशी गाउँपालिका	0.0011489	684
२५	10306	सोलुखुम्बु	नेचासल्यान गाउँपालिका	0.0008197	488
२६	10307	सोलुखुम्बु	सोलुदुधकुण्ड नगरपालिका	0.0015235	907
२७	10308	सोलुखुम्बु	लिखु पिके गाउँपालिका	0.0006400	381

क्र. सं.	स्थानीय तहको कोड	जिल्ला	स्थानीय तहको नाम	राजस्व बाँडफाँडको हिस्सा	अनुमानित राजस्व रकम (रु लाखमा)
२८	10401	ओखलढुङ्गा	चिशंखुगढी गाउँपालिका	0.0009927	591
२९	10402	ओखलढुङ्गा	सिद्धिचरण नगरपालिका	0.0013521	805
३०	10403	ओखलढुङ्गा	मोलुङ्ग गाउँपालिका	0.0010078	600
३१	10404	ओखलढुङ्गा	खिजीदेम्बा गाउँपालिका	0.0010599	631
३२	10405	ओखलढुङ्गा	लिखु गाउँपालिका	0.0009255	551
३३	10406	ओखलढुङ्गा	चम्पादेवी गाउँपालिका	0.0011187	666
३४	10407	ओखलढुङ्गा	सुनकोशी गाउँपालिका	0.0011237	669
३५	10408	ओखलढुङ्गा	मानेभन्ज्याङ्ग गाउँपालिका	0.0011674	695
३६	10501	खोटाङ	केपिलासगढी गाउँपालिका	0.0010767	641
३७	10502	खोटाङ	ऐसेलुखर्क गाउँपालिका	0.0010263	611
३८	10503	खोटाङ	रावा बेसी गाउँपालिका	0.0009171	546
३९	10504	खोटाङ	हलेसी तुवाचुङ नगरपालिका	0.0015436	919
४०	10505	खोटाङ	दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी नगरपालिका	0.0018141	1080
४१	10506	खोटाङ	साकेला गाउँपालिका	0.0008230	490
४२	10507	खोटाङ	दिप्रुङ चुइचुम्मा गाउँपालिका	0.0011573	689
४३	10508	खोटाङ	खोटेहाङ गाउँपालिका	0.0012446	741
४४	10509	खोटाङ	जन्तेढुङ्गा गाउँपालिका	0.0010246	610
४५	10510	खोटाङ	बराहपोखरी गाउँपालिका	0.0010145	604
४६	10601	भोजपुर	षडानन्द नगरपालिका	0.0015252	908
४७	10602	भोजपुर	साल्पासिलिछो गाउँपालिका	0.0010196	607
४८	10603	भोजपुर	टेम्केमैयुङ गाउँपालिका	0.0011271	671
४९	10604	भोजपुर	भोजपुर नगरपालिका	0.0013102	780
५०	10605	भोजपुर	अरुण गाउँपालिका	0.0010868	647
५१	10606	भोजपुर	पौवा दुङ्मा गाउँपालिका	0.0009793	583
५२	10607	भोजपुर	रामप्रसाद राई गाउँपालिका	0.0011287	672
५३	10608	भोजपुर	हतुवागढी गाउँपालिका	0.0011455	682
५४	10609	भोजपुर	आमचोक गाउँपालिका	0.0011640	693
५५	10701	धनकुटा	महालक्ष्मी नगरपालिका	0.0012278	731
५६	10702	धनकुटा	पाख्रिबास नगरपालिका	0.0011707	697
५७	10703	धनकुटा	छथर जोरपाटी गाउँपालिका	0.0010112	602
५८	10704	धनकुटा	धनकुटा नगरपालिका	0.0013622	811
५९	10705	धनकुटा	सहिदभुमी गाउँपालिका	0.0010464	623

क्र. सं.	स्थानीय तहको कोड	जिल्ला	स्थानीय तहको नाम	राजस्व बाँडफाँडको हिस्सा	अनुमानित राजस्व रकम (रु लाखमा)
६०	10706	धनकुटा	साँगुरीगढी गाउँपालिका	0.0011590	690
६१	10707	धनकुटा	चौविसे गाउँपालिका	0.0011052	658
६२	10801	तेह्रथुम	आठराई गाउँपालिका	0.0011909	709
६३	10802	तेह्रथुम	फेदाप गाउँपालिका	0.0010229	609
६४	10803	तेह्रथुम	मेन्छयायेम गाउँपालिका	0.0006786	404
६५	10804	तेह्रथुम	म्याङ्गलुङ्ग नगरपालिका	0.0010599	631
६६	10805	तेह्रथुम	लालीगुराँस नगरपालिका	0.0009860	587
६७	10806	तेह्रथुम	छथर गाउँपालिका	0.0010196	607
६८	10901	पाँचथर	याङवरक गाउँपालिका	0.0011455	682
६९	10902	पाँचथर	हिलिहाङ्ग गाउँपालिका	0.0011758	700
७०	10903	पाँचथर	फालेलुङ्ग गाउँपालिका	0.0012312	733
७१	10904	पाँचथर	फिदिम नगरपालिका	0.0017418	1037
७२	10905	पाँचथर	फाल्गुनन्द गाउँपालिका	0.0011758	700
७३	10906	पाँचथर	कुम्मायक गाउँपालिका	0.0010145	604
७४	10907	पाँचथर	तुम्बेवा गाउँपालिका	0.0009356	557
७५	10908	पाँचथर	मिक्लाजुङ गाउँपालिका	0.0012698	756
७६	11001	इलाम	माई जोगमाई गाउँपालिका	0.0010800	643
७७	11002	इलाम	सन्दकपुर गाउँपालिका	0.0009742	580
७८	11003	इलाम	ईलाम नगरपालिका	0.0016259	968
७९	11004	इलाम	देउमाई नगरपालिका	0.0014109	840
८०	11005	इलाम	फाकफोकथुम गाउँपालिका	0.0010968	653
८१	11006	इलाम	माङसेबुङ गाउापालिका	0.0011019	656
८२	11007	इलाम	चुलाचुली गाउँपालिका	0.0010716	638
८३	11008	इलाम	माई नगरपालिका	0.0015117	900
८४	11009	इलाम	सूर्योदय नगरपालिका	0.0017872	1064
८५	11010	इलाम	रोङ गाउँपालिका	0.0010683	636
८६	11101	झापा	मेचीनगर नगरपालिका	0.0023717	1412
८७	11102	झापा	बुद्धशान्ति गाउँपालिका	0.0013286	791
८८	11103	झापा	अर्जुनधारा नगरपालिका	0.0016713	995
८९	11104	झापा	कन्काई नगरपालिका	0.0013471	802
९०	11105	झापा	शिवसताक्षी नगरपालिका	0.0018124	1079
९१	11106	झापा	कमल गाउँपालिका	0.0014512	864

क्र. सं.	स्थानीय तहको कोड	जिल्ला	स्थानीय तहको नाम	राजस्व बाँडफाँडको हिस्सा	अनुमानित राजस्व रकम (रु लाखमा)
९२	11107	झापा	दमक नगरपालिका	0.0017082	1017
९३	11108	झापा	गौरादह नगरपालिका	0.0016814	1001
९४	11109	झापा	गौरिगञ्ज गाउँपालिका	0.0012917	769
९५	11110	झापा	झापा गाउँपालिका	0.0013404	798
९६	11111	झापा	बाह्रदशी गाउँपालिका	0.0012614	751
९७	11112	झापा	बिर्तामोड नगरपालिका	0.0018040	1074
९८	11113	झापा	हल्दीबारी गाउँपालिका	0.0012278	731
९९	11114	झापा	भद्रमपुर नगरपालिका	0.0017015	1013
१००	11115	झापा	कचनकवल गाउँपालिका	0.0014328	853
१०१	11201	मोरङ	मिक्लाजुङ्ग गाउँपालिका	0.0013102	780
१०२	11202	मोरङ	लेटाङ नगरपालिका	0.0014496	863
१०३	11203	मोरङ	केराबारी गाउँपालिका	0.0014311	852
१०४	11204	मोरङ	सुन्दरहरैंचा नगरपालिका	0.0019132	1139
१०५	11205	मोरङ	बेलबारी नगरपालिका	0.0018040	1074
१०६	11206	मोरङ	कानेपोखरी गाउँपालिका	0.0013253	789
१०७	11207	मोरङ	पथरी शनिश्चरे नगरपालिका	0.0016259	968
१०८	11208	मोरङ	उर्लाबारी नगरपालिका	0.0015201	905
१०९	11209	मोरङ	रतुवामाई नगरपालिका	0.0017250	1027
११०	11210	मोरङ	सुनवर्षी नगरपालिका	0.0016041	955
१११	11211	मोरङ	रंगेली नगरपालिका	0.0016075	957
११२	11212	मोरङ	ग्रामथान गाउँपालिका	0.0011506	685
११३	11213	मोरङ	बुढीगंगा गाउँपालिका	0.0012631	752
११४	11214	मोरङ	बिराटनगर महानगरपालिका	0.0028420	1692
११५	11215	मोरङ	कटहरी गाउँपालिका	0.0012547	747
११६	11216	मोरङ	धनपालथान गाउँपालिका	0.0013387	797
११७	11217	मोरङ	जहदा गाउँपालिका	0.0013639	812
११८	11301	सुनसरी	धरान उपमहानगरपालिका	0.0026892	1601
११९	11302	सुनसरी	बराहक्षेत्र नगरपालिका	0.0021399	1274
१२०	11303	सुनसरी	कोशी गाउँपालिका	0.0014781	880
१२१	11304	सुनसरी	भोक्राहा नरसिंह गाउँपालिका	0.0013992	833
१२२	11305	सुनसरी	रामधुनी नगरपालिका	0.0015184	904
१२३	11306	सुनसरी	ईटहरी उपमहानगरपालिका	0.0024658	1468

क्र. सं.	स्थानीय तहको कोड	जिल्ला	स्थानीय तहको नाम	राजस्व बाँडफाँडको हिस्सा	अनुमानित राजस्व रकम (रु लाखमा)
१२४	11307	सुनसरी	दुहबी नगरपालिका	0.0015168	903
१२५	11308	सुनसरी	गढी गाउँपालिका	0.0012278	731
१२६	11309	सुनसरी	इनरुवा नगरपालिका	0.0016730	996
१२७	11310	सुनसरी	हरिनगर गाउँपालिका	0.0013723	817
१२८	11311	सुनसरी	देवानगन्ज गाउँपालिका	0.0012463	742
१२९	11312	सुनसरी	बर्जु गाउँपालिका	0.0011808	703
१३०	11401	उदयपुर	बेलका नगरपालिका	0.0018057	1075
१३१	11402	उदयपुर	चौदण्डीगढी नगरपालिका	0.0018628	1109
१३२	11403	उदयपुर	त्रियुगा नगरपालिका	0.0026253	1563
१३३	11404	उदयपुर	रौतामाई गाउँपालिका	0.0013169	784
१३४	11405	उदयपुर	लिम्चुङ्बुङ गाउँपालिका	0.0008970	534
१३५	11406	उदयपुर	ताप्ली गाउँपालिका	0.0009927	591
१३६	11407	उदयपुर	कटारी नगरपालिका	0.0021382	1273
१३७	11408	उदयपुर	उदयपुरगढी गाउँपालिका	0.0015420	918
१३८	20101	सप्तरी	सप्तकोशी नगरपालिका	0.0010061	599
१३९	20102	सप्तरी	कन्चनरुप नगरपालिका	0.0016864	1004
१४०	20103	सप्तरी	अग्मीसयर कृष्ण सवरन गाउँपालिका	0.0012144	723
१४१	20104	सप्तरी	रुपनी गाउँपालिका	0.0011136	663
१४२	20105	सप्तरी	शम्भुनाथ नगरपालिका	0.0013975	832
१४३	20106	सप्तरी	खडक नगरपालिका	0.0015420	918
१४४	20107	सप्तरी	सुरुङ्गा नगरपालिका	0.0015268	909
१४५	20108	सप्तरी	बलान बिहुल गाउँपालिका	0.0009591	571
१४६	20109	सप्तरी	बोदेबरसाईन नगरपालिका	0.0014160	843
१४७	20110	सप्तरी	डाक्नेश्वरी नगरपालिका	0.0014496	863
१४८	20111	सप्तरी	राजगढ गाउँपालिका	0.0011523	686
१४९	20112	सप्तरी	बिष्णुपुर गाउँपालिका	0.0009877	588
१५०	20113	सप्तरी	राजविराज नगरपालिका	0.0016494	982
१५१	20114	सप्तरी	महादेवा गाउँपालिका	0.0010750	640
१५२	20115	सप्तरी	तिरहुत गाउँपालिका	0.0009507	566
१५३	20116	सप्तरी	हनुमाननगर कङ्कालिनी नगरपालिका	0.0016075	957
१५४	20117	सप्तरी	तिलाठी कोईलाडी गाउँपालिका	0.0011052	658
१५५	20118	सप्तरी	छिन्नमस्ता गाउँपालिका	0.0010985	654

क्र. सं.	स्थानीय तहको कोड	जिल्ला	स्थानीय तहको नाम	राजस्व बाँडफाँडको हिस्सा	अनुमानित राजस्व रकम (रु लाखमा)
१५६	20201	सिरहा	लहान नगरपालिका	0.0022709	1352
१५७	20202	सिरहा	धनगढीमाई नगरपालिका	0.0016780	999
१५८	20203	सिरहा	गोलबजार नगरपालिका	0.0016730	996
१५९	20204	सिरहा	मिर्चैया नगरपालिका	0.0015873	945
१६०	20205	सिरहा	कर्जन्हा नगरपालिका	0.0012850	765
१६१	20206	सिरहा	कल्याणपुर नगरपालिका	0.0015890	946
१६२	20207	सिरहा	नरहा गाउँपालिका	0.0008970	534
१६३	20208	सिरहा	विष्णुपुर गाउँपालिका	0.0008734	520
१६४	20209	सिरहा	अर्नमा गाउँपालिका	0.0010162	605
१६५	20210	सिरहा	सुखीपुर नगरपालिका	0.0013068	778
१६६	20211	सिराहा	लक्ष्मीपुर पतारी गाउँपालिका	0.0011220	668
१६७	20212	सिरहा	सखुवानान्कारकट्टी गाउँपालिका	0.0008953	533
१६८	20213	सिरहा	भगवानपुर गाउँपालिका	0.0009440	562
१६९	20214	सिरहा	नवराजपुर गाउँपालिका	0.0009053	539
१७०	20215	सिरहा	बरियारपट्टी गाउँपालिका	0.0010515	626
१७१	20216	सिरहा	औरही गाउँपालिका	0.0010061	599
१७२	20217	सिरहा	सिराहा नगरपालिका	0.0020442	1217
१७३	20301	धनुषा	गणेशमान चारनाथ नगरपालिका	0.0016108	959
१७४	20302	धनुषा	धनुषाधाम नगरपालिका	0.0015386	916
१७५	20303	धनुषा	मिथिला नगरपालिका	0.0016562	986
१७६	20304	धनुषा	बटेश्वर गाउँपालिका	0.0009188	547
१७७	20305	धनुषा	क्षिरेश्वरनाथ नगरपालिका	0.0013353	795
१७८	20306	धनुषा	लक्ष्मीनिया गाउँपालिका	0.0010330	615
१७९	20307	धनुषा	मिथिला बिहारी नगरपालिका	0.0011808	703
१८०	20308	धनुषा	हंसपुर नगरपालिका	0.0013051	777
१८१	20309	धनुषा	सबैला नगरपालिका	0.0015823	942
१८२	20310	धनुषा	शहीदनगर नगरपालिका	0.0014697	875
१८३	20311	धनुषा	कमला नगरपालिका	0.0013857	825
१८४	20312	धनुषा	जनक नन्दिनी गाउँपालिका	0.0009977	594
१८५	20313	धनुषा	बिदेह नगरपालिका	0.0011825	704
१८६	20314	धनुषा	औरही गाउँपालिका	0.0009255	551
१८७	20315	धनुषा	जनकपुरधाम उपमहानगरपालिका	0.0027043	1610

क्र. सं.	स्थानीय तहको कोड	जिल्ला	स्थानीय तहको नाम	राजस्व बाँडफाँडको हिस्सा	अनुमानित राजस्व रकम (रु लाखमा)
१८८	20316	धनुषा	धनौजी गाउँपालिका	0.0008768	522
१८९	20317	धनुषा	नगराइन नगरपालिका	0.0012144	723
१९०	20318	धनुषा	मुखियापट्टी मुसहरमिया गाउँपालिका	0.0009860	587
१९१	20401	महोत्तरी	बर्दिबास नगरपालिका	0.0021298	1268
१९२	20402	महोत्तरी	गौशाला नगरपालिका	0.0019619	1168
१९३	20403	महोत्तरी	सोनमा गाउँपालिका	0.0013773	820
१९४	20404	महोत्तरी	औरही नगरपालिका	0.0011775	701
१९५	20405	महोत्तरी	भँगाहा नगरपालिका	0.0015386	916
१९६	20406	महोत्तरी	लोहरपट्टी नगरपालिका	0.0013639	812
१९७	20407	महोत्तरी	बलवा नगरपालिका	0.0013807	822
१९८	20408	महोत्तरी	राम गोपालपुर नगरपालिका	0.0011926	710
१९९	20409	महोत्तरी	साम्सी गाउँपालिका	0.0011220	668
२००	20410	महोत्तरी	मनरा शिसवा नगरपालिका	0.0014731	877
२०१	20411	महोत्तरी	एकडारा गाउँपालिका	0.0010565	629
२०२	20412	महोत्तरी	महोत्तरी गाउँपालिका	0.0010280	612
२०३	20413	महोत्तरी	पिपरा गाउँपालिका	0.0012043	717
२०४	20414	महोत्तरी	मटिहानी नगरपालिका	0.0011237	669
२०५	20415	महोत्तरी	जलेश्वर नगरपालिका	0.0015302	911
२०६	20501	सर्लाही	लालबन्दी नगरपालिका	0.0019719	1174
२०७	20502	सर्लाही	हरिवन नगरपालिका	0.0014983	892
२०८	20503	सर्लाही	बागमती नगरपालिका	0.0014596	869
२०९	20504	सर्लाही	बरहथवा नगरपालिका	0.0019182	1142
२१०	20505	सर्लाही	हरिपुर नगरपालिका	0.0013488	803
२११	20506	सर्लाही	ईश्वरपुर नगरपालिका	0.0019048	1134
२१२	20507	सर्लाही	हरिपुर्वा नगरपालिका	0.0011993	714
२१३	20508	सर्लाही	पर्सा गाउँपालिका	0.0009238	550
२१४	20509	सर्लाही	ब्रह्मपुरी गाउँपालिका	0.0011203	667
२१५	20510	सर्लाही	चन्द्रनगर गाउँपालिका	0.0012362	736
२१६	20511	सर्लाही	कविलासी नगरपालिका	0.0013723	817
२१७	20512	सर्लाही	चक्रघट्टा गाउँपालिका	0.0010464	623
२१८	20513	सर्लाही	बसबरिया गाउँपालिका	0.0009860	587
२१९	20514	सर्लाही	धनकौल गाउँपालिका	0.0010800	643

क्र. सं.	स्थानीय तहको कोड	जिल्ला	स्थानीय तहको नाम	राजस्व बाँडफाँडको हिस्सा	अनुमानित राजस्व रकम (रु लाखमा)
२२०	20515	सर्लाही	रामनगर गाउँपालिका	0.0010616	632
२२१	20516	सर्लाही	बलरा नगरपालिका	0.0014126	841
२२२	20517	सर्लाही	गोडैटा नगरपालिका	0.0014664	873
२२३	20518	सर्लाही	विष्णु गाउँपालिका	0.0010011	596
२२४	20519	सर्लाही	कौडेना गाउँपालिका	0.0010112	602
२२५	20520	सर्लाही	मलंगवा नगरपालिका	0.0013270	790
२२६	20601	रौतहट	चन्द्रपुर नगरपालिका	0.0021063	1254
२२७	20602	रौतहट	गुजरा नगरपालिका	0.0016797	1000
२२८	20603	रौतहट	फतुवा बिजयपुर नगरपालिका	0.0013454	801
२२९	20604	रौतहट	कटहरिया नगरपालिका	0.0013051	777
२३०	20605	रौतहट	बृन्दावन नगरपालिका	0.0015420	918
२३१	20606	रौतहट	गढीमाई नगरपालिका	0.0013538	806
२३२	20607	रौतहट	माधव नारायण नगरपालिका	0.0012866	766
२३३	20608	रौतहट	गरुडा नगरपालिका	0.0014882	886
२३४	20609	रौतहट	देवाही गोनाही नगरपालिका	0.0011758	700
२३५	20610	रौतहट	मौलापुर नगरपालिका	0.0010884	648
२३६	20611	रौतहट	बौधीमाई नगरपालिका	0.0012111	721
२३७	20612	रौतहट	परोहा नगरपालिका	0.0012799	762
२३८	20613	रौतहट	राजपुर नगरपालिका	0.0013236	788
२३९	20614	रौतहट	यमुनामाई गाउँपालिका	0.0009205	548
२४०	20615	रौतहट	दुर्गा भगवती गाउँपालिका	0.0009020	537
२४१	20616	रौतहट	राजदेवी नगरपालिका	0.0011019	656
२४२	20617	रौतहट	गौर नगरपालिका	0.0010952	652
२४३	20618	रौतहट	ईशनाथ नगरपालिका	0.0013186	785
२४४	20701	बारा	निजगढ नगरपालिका	0.0015957	950
२४५	20702	बारा	कोल्हवी नगरपालिका	0.0016091	958
२४६	20703	बारा	जीतपुर सिमरा उपमहानगरपालिका	0.0028655	1706
२४७	20704	बारा	परवानीपुर गाउँपालिका	0.0008650	515
२४८	20705	बारा	प्रसौनी गाउँपालिका	0.0009406	560
२४९	20706	बारा	विश्रामपुर गाउँपालिका	0.0009356	557
२५०	20707	बारा	फेटा गाउँपालिका	0.0009977	594
२५१	20708	बारा	कलैया उपमहानगरपालिका	0.0025867	1540

क्र. सं.	स्थानीय तहको कोड	जिल्ला	स्थानीय तहको नाम	राजस्व बाँडफाँडको हिस्सा	अनुमानित राजस्व रकम (रु लाखमा)
२५२	20709	बारा	करैयामाई गाउँपालिका	0.0010935	651
२५३	20710	बारा	बारागढी गाउँपालिका	0.0010868	647
२५४	20711	बारा	आदर्श कोटवाल गाउँपालिका	0.0011187	666
२५५	20712	बारा	सिम्रौनगढ नगरपालिका	0.0014546	866
२५६	20713	बारा	पचरौता नगरपालिका	0.0012749	759
२५७	20714	बारा	महागढीमाई नगरपालिका	0.0015520	924
२५८	20715	बारा	देवताल गाउँपालिका	0.0009591	571
२५९	20716	बारा	सुवर्ण गाउँपालिका	0.0011455	682
२६०	20801	पर्सा	ठोरी (सुवर्णपुर) गाउँपालिका	0.0010918	650
२६१	20802	पर्सा	जिराभवानी गाउँपालिका	0.0010347	616
२६२	20803	पर्सा	जगरनाथपुर गाउँपालिका	0.0012111	721
२६३	20804	पर्सा	पटेर्वा सुगौली गाउँपालिका	0.0010901	649
२६४	20805	पर्सा	सखुवा प्रसौनी गाउँपालिका	0.0012900	768
२६५	20806	पर्सा	पर्सागढी नगरपालिका	0.0014412	858
२६६	20807	पर्सा	बिरगन्ज महानगरपालिका	0.0034585	2059
२६७	20808	पर्सा	बहुदरमाई नगरपालिका	0.0012530	746
२६८	20809	पर्सा	पोखरिया नगरपालिका	0.0011640	693
२६९	20810	पर्सा	कालिकामाई गाउँपालिका	0.0009104	542
२७०	20811	पर्सा	धोबीनी गाउँपालिका	0.0008886	529
२७१	20812	पर्सा	छिपहरमाई गाउँपालिका	0.0010196	607
२७२	20813	पर्सा	पकाहा मैनपुर गाउँपालिका	0.0008835	526
२७३	20814	पर्सा	बिन्दबासिनी गाउँपालिका	0.0009776	582
२७४	30101	दोलखा	गौरिशंकर गाउँपालिका	0.0013740	818
२७५	30102	दोलखा	बिगु गाउँपालिका	0.0014126	841
२७६	30103	दोलखा	कालिन्चोक गाउँपालिका	0.0012228	728
२७७	30104	दोलखा	बैतेधर गाउँपालिका	0.0010431	621
२७८	30105	दोलखा	जिरी नगरपालिका	0.0011002	655
२७९	30106	दोलखा	तामाकोशी गाउँपालिका	0.0010330	615
२८०	30107	दोलखा	मेलुङ्ग गाउँपालिका	0.0010800	643
२८१	30108	दोलखा	शैलुङ गाउँपालिका	0.0011304	673
२८२	30109	दोलखा	भिमेश्वर नगरपालिका	0.0013807	822
२८३	30201	सिन्धुपाल्चोक	भोटेकोशी गाउँपालिका	0.0011338	675

क्र. सं.	स्थानीय तहको कोड	जिल्ला	स्थानीय तहको नाम	राजस्व बाँडफाँडको हिस्सा	अनुमानित राजस्व रकम (रु लाखमा)
२८४	30202	सिन्धुपाल्चोक	जुगल गाउँपालिका	0.0014210	846
२८५	30203	सिन्धुपाल्चोक	पाँचपोखरी थाङपाल गाउँपालिका	0.0013841	824
२८६	30204	सिन्धुपाल्चोक	हेलम्बु गाउँपालिका	0.0012043	717
२८७	30205	सिन्धुपाल्चोक	मेलम्ची नगरपालिका	0.0016494	982
२८८	30206	सिन्धुपाल्चोक	ईन्द्रावती गाउँपालिका	0.0012850	765
२८९	30207	सिन्धुपाल्चोक	चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिका	0.0016881	1005
२९०	30208	सिन्धुपाल्चोक	बलेफी गाउँपालिका	0.0009709	578
२९१	30209	सिन्धुपाल्चोक	बाह्रबिसे नगरपालिका	0.0012782	761
२९२	30210	सिन्धुपाल्चोक	त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिका	0.0008869	528
२९३	30211	सिन्धुपाल्चोक	लिसंखु पाखर गाउँपालिका	0.0009289	553
२९४	30212	सिन्धुपाल्चोक	सुनकोशी गाउँपालिका	0.0009490	565
२९५	30301	रसुवा	गोसाईकुण्ड गाउँपालिका	0.0009776	582
२९६	30302	रसुवा	आमाछोदिङमो गाउँपालिका	0.0007189	428
२९७	30303	रसुवा	उत्तरगया गाउँपालिका	0.0007508	447
२९८	30304	रसुवा	कालिका गाउँपालिका	0.0006752	402
२९९	30305	रसुवा	नौकुण्ड गाउँपालिका	0.0009037	538
३००	30401	धादिङ	रुबी भ्याली गाउँपालिका	0.0010028	597
३०१	30402	धादिङ	खनियाबास गाउँपालिका	0.0009272	552
३०२	30403	धादिङ	गंङ्गा जमुना गाउँपालिका	0.0011808	703
३०३	30404	धादिङ	त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिका	0.0011019	656
३०४	30405	धादिङ	नेत्रावती डबजोङ गाउँपालिका	0.0008382	499
३०५	30406	धादिङ	नीलकण्ठ नगरपालिका	0.0019232	1145
३०६	30407	धादिङ	ज्वालामुखी गाउँपालिका	0.0011976	713
३०७	30408	धादिङ	सिद्धलेक गाउँपालिका	0.0011741	699
३०८	30409	धादिङ	बेनीघाट रोराङ्ग गाउँपालिका	0.0014916	888
३०९	30410	धादिङ	गजुरी गाउँपालिका	0.0013118	781
३१०	30411	धादिङ	गल्छी गाउँपालिका	0.0012329	734
३११	30412	धादिङ	थाक्रे गाउँपालिका	0.0013152	783
३१२	30413	धादिङ	धुनीबेंशी नगरपालिका	0.0012514	745
३१३	30501	नुवाकोट	दुप्चेश्वर गाउँपालिका	0.0011842	705
३१४	30502	नुवाकोट	तादी गाउँपालिका	0.0009524	567
३१५	30503	नुवाकोट	सुर्यगढी गाउँपालिका	0.0008902	530

क्र. सं.	स्थानीय तहको कोड	जिल्ला	स्थानीय तहको नाम	राजस्व बाँडफाँडको हिस्सा	अनुमानित राजस्व रकम (रु लाखमा)
३१६	30504	नुवाकोट	बिदुर नगरपालिका	0.0016763	998
३१७	30505	नुवाकोट	किस्पाङ्ग गाउँपालिका	0.0009087	541
३१८	30506	नुवाकोट	म्यगङ गाउँपालिका	0.0008852	527
३१९	30507	नुवाकोट	तारकेश्वर गाउँपालिका	0.0009221	549
३२०	30508	नुवाकोट	बेलकोटगढी नगरपालिका	0.0015571	927
३२१	30509	नुवाकोट	लिखु गाउँपालिका	0.0008533	508
३२२	30510	नुवाकोट	पन्चकन्या गाउँपालिका	0.0008583	511
३२३	30511	नुवाकोट	शिवपुरी गाउँपालिका	0.0010767	641
३२४	30512	नुवाकोट	ककनी गाउँपालिका	0.0011455	682
३२५	30601	काठमाडौं	शंङ्खरापुर नगरपालिका	0.0010464	623
३२६	30602	काठमाडौं	कागेश्वरी मनहरा नगरपालिका	0.0013085	779
३२७	30603	काठमाडौं	गोकर्णेश्वर नगरपालिका	0.0019081	1136
३२८	30604	काठमाडौं	बुढानिलकण्ठ नगरपालिका	0.0017670	1052
३२९	30605	काठमाडौं	टोखा नगरपालिका	0.0015134	901
३३०	30606	काठमाडौं	तारकेश्वर नगरपालिका	0.0015470	921
३३१	30607	काठमाडौं	नागार्जुन नगरपालिका	0.0013757	819
३३२	30608	काठमाडौं	काठमाण्डौ महानगरपालिका	0.0049030	2919
३३३	30609	काठमाडौं	किर्तिपुर नगरपालिका	0.0011707	697
३३४	30610	काठमाडौं	चन्द्रागिरी नगरपालिका	0.0016427	978
३३५	30611	काठमाडौं	दक्षिणकाली नगरपालिका	0.0009759	581
३३६	30701	भक्तपुर	चाँगुनारायण नगरपालिका	0.0014529	865
३३७	30702	भक्तपुर	भक्तपुर नगरपालिका	0.0012144	723
३३८	30703	भक्तपुर	मध्यपुर थिमी नगरपालिका	0.0012934	770
३३९	30704	भक्तपुर	सूर्यविनायक नगरपालिका	0.0015520	924
३४०	30801	ललितपुर	महालक्ष्मी नगरपालिका	0.0012984	773
३४१	30802	ललितपुर	ललितपुर महानगरपालिका	0.0027631	1645
३४२	30803	ललितपुर	गोदावरी नगरपालिका	0.0017956	1069
३४३	30804	ललितपुर	कोन्ज्योसोम गाउँपालिका	0.0006752	402
३४४	30805	ललितपुर	महाङ्काल गाउँपालिका	0.0007374	439
३४५	30806	ललितपुर	बाग्मती गाउँपालिका	0.0008919	531
३४६	30901	काभ्रेपलाञ्चोक	चौरीदेउराली गाउँपालिका	0.0010985	654
३४७	30902	काभ्रेपलाञ्चोक	भुम्लु गाउँपालिका	0.0010162	605

क्र. सं.	स्थानीय तहको कोड	जिल्ला	स्थानीय तहको नाम	राजस्व बाँडफाँडको हिस्सा	अनुमानित राजस्व रकम (रु लाखमा)
३४८	30903	काभ्रेपलाञ्चोक	मण्डन देउपुर नगरपालिका	0.0012766	760
३४९	30904	काभ्रेपलाञ्चोक	बनेपा नगरपालिका	0.0014412	858
३५०	30905	काभ्रेपलाञ्चोक	धुलिखेल नगरपालिका	0.0011590	690
३५१	30906	काभ्रेपलाञ्चोक	पाँचखाल नगरपालिका	0.0013757	819
३५२	30907	काभ्रेपलाञ्चोक	तेमाल गाउँपालिका	0.0011120	662
३५३	30908	काभ्रेपलाञ्चोक	नमोबुद्ध नगरपालिका	0.0012463	742
३५४	30909	काभ्रेपलाञ्चोक	पनौती नगरपालिका	0.0015134	901
३५५	30910	काभ्रेपलाञ्चोक	बेथानचोक गाउँपालिका	0.0009709	578
३५६	30911	काभ्रेपलाञ्चोक	रोशी गाउँपालिका	0.0013740	818
३५७	30912	काभ्रेपलाञ्चोक	महाभारत गाउँपालिका	0.0011909	709
३५८	30913	काभ्रेपलाञ्चोक	खानीखोला गाउँपालिका	0.0010095	601
३५९	31001	रामेछाप	उमाकुण्ड गाउँपालिका	0.0012833	764
३६०	31002	रामेछाप	गोकुलगङ्गा गाउँपालिका	0.0011909	709
३६१	31003	रामेछाप	लिखु तामाकोसी गाउँपालिका	0.0011993	714
३६२	31004	रामेछाप	रामेछाप नगरपालिका	0.0014294	851
३६३	31005	रामेछाप	मन्थली नगरपालिका	0.0017334	1032
३६४	31006	रामेछाप	खाँडादेवी गाउँपालिका	0.0012833	764
३६५	31007	रामेछाप	दोरम्बा गाउँपालिका	0.0012161	724
३६६	31008	रामेछाप	सुनापती गाउँपालिका	0.0009927	591
३६७	31101	सिन्धुली	दुधौली नगरपालिका	0.0022609	1346
३६८	31102	सिन्धुली	फिक्कल गाउँपालिका	0.0011439	681
३६९	31103	सिन्धुली	तीनपाटन गाउँपालिका	0.0016612	989
३७०	31104	सिन्धुली	गोलन्जोर गाउँपालिका	0.0011926	710
३७१	31105	सिन्धुली	कमलामाई नगरपालिका	0.0022894	1363
३७२	31106	सिन्धुली	सुनकोशी गाउँपालिका	0.0011909	709
३७३	31107	सिन्धुली	घ्याङलेख गाउँपालिका	0.0010347	616
३७४	31108	सिन्धुली	मरिण गाउँपालिका	0.0015235	907
३७५	31109	सिन्धुली	हरिहरपुरगढी गाउँपालिका	0.0015755	938
३७६	31201	मकवानपुर	ईन्द्रसरोवर गाउँपालिका	0.0008852	527
३७७	31202	मकवानपुर	थाहा नगरपालिका	0.0016192	964
३७८	31203	मकवानपुर	कैलाश गाउँपालिका	0.0013605	810
३७९	31204	मकवानपुर	राक्सिराङ्ग गाउँपालिका	0.0014311	852

क्र. सं.	स्थानीय तहको कोड	जिल्ला	स्थानीय तहको नाम	राजस्व बाँडफाँडको हिस्सा	अनुमानित राजस्व रकम (रु लाखमा)
३८०	31205	मकवानपुर	मनहरी गाउँपालिका	0.0015789	940
३८१	31206	मकवानपुर	हेटौडा उपमहानगरपालिका	0.0029630	1764
३८२	31207	मकवानपुर	भिमफेदी गाउँपालिका	0.0013135	782
३८३	31208	मकवानपुर	मकवानपुरगढी गाउँपालिका	0.0012631	752
३८४	31209	मकवानपुर	बकैया गाउँपालिका	0.0018376	1094
३८५	31210	मकवानपुर	बाग्मती गाउँपालिका	0.0015705	935
३८६	31301	चितवन	राप्ती नगरपालिका	0.0018997	1131
३८७	31302	चितवन	कालिका नगरपालिका	0.0015571	927
३८८	31303	चितवन	इच्छाकामना गाउँपालिका	0.0012883	767
३८९	31304	चितवन	भरतपुर महानगरपालिका	0.0041891	2494
३९०	31305	चितवन	रत्ननगर नगरपालिका	0.0016494	982
३९१	31306	चितवन	खैरहनी नगरपालिका	0.0015537	925
३९२	31307	चितवन	माडी नगरपालिका	0.0015604	929
३९३	40101	गोरखा	चुमनुब्री गाउँपालिका	0.0010733	639
३९४	40102	गोरखा	अजिरकोट गाउँपालिका	0.0010700	637
३९५	40103	गोरखा	बारपाक सुलिकोट गाउँपालिका	0.0013639	812
३९६	40104	गोरखा	धार्चे गाउँपालिका	0.0012245	729
३९७	40105	गोरखा	आरुघाट गाउँपालिका	0.0012698	756
३९८	40106	गोरखा	भिमसेनथापा गाउँपालिका	0.0011338	675
३९९	40107	गोरखा	सिरानचोक गाउँपालिका	0.0011892	708
४००	40108	गोरखा	पालुङ्गटार नगरपालिका	0.0015369	915
४०१	40109	गोरखा	गोरखा नगरपालिका	0.0016612	989
४०२	40110	गोरखा	शहीद लखन गाउँपालिका	0.0013051	777
४०३	40111	गोरखा	गण्डकी गाउँपालिका	0.0012027	716
४०४	40201	मनाङ	नार्पा भूमि गाउँपालिका	0.0005879	350
४०५	40202	मनाङ	मनाङ डिस्याङ गाउँपालिका	0.0005879	350
४०६	40203	मनाङ	चामे गाउँपालिका	0.0005879	350
४०७	40204	मनाङ	नासों गाउँपालिका	0.0005879	350
४०८	40301	मुस्ताङ	लो घेकर दामोदरकुण्ड गाउँपालिका	0.0005879	350
४०९	40302	मुस्ताङ	घरपझोङ गाउँपालिका	0.0005879	350
४१०	40303	मुस्ताङ	वारागुङ मुक्तिक्षेत्र गाउँपालिका	0.0005879	350
४११	40304	मुस्ताङ	लोमन्थाङ गाउँपालिका	0.0005879	350

क्र. सं.	स्थानीय तहको कोड	जिल्ला	स्थानीय तहको नाम	राजस्व बाँडफाँडको हिस्सा	अनुमानित राजस्व रकम (रु लाखमा)
४१२	40305	मुस्ताङ	थासाङ गाउँपालिका	0.0005879	350
४१३	40401	म्याग्दी	अन्नपूर्ण गाउँपालिका	0.0011422	680
४१४	40402	म्याग्दी	रघुगंगा गाउँपालिका	0.0011892	708
४१५	40403	म्याग्दी	धवलागिरी गाउँपालिका	0.0013454	801
४१६	40404	म्याग्दी	मालिका गाउँपालिका	0.0011607	691
४१७	40405	म्याग्दी	मंगला गाउँपालिका	0.0009809	584
४१८	40406	म्याग्दी	बेनी नगरपालिका	0.0013152	783
४१९	40501	कास्की	मादी गाउँपालिका	0.0013471	802
४२०	40502	कास्की	माछापुच्छ्रे गाउँपालिका	0.0014227	847
४२१	40503	कास्की	अन्नपूर्ण गाउँपालिका	0.0014160	843
४२२	40504	कास्की	पोखरा महानगरपालिका	0.0050172	2987
४२३	40505	कास्की	रूपा गाउँपालिका	0.0009221	549
४२४	40601	लमजुङ	दोर्दी गाउँपालिका	0.0012530	746
४२५	40602	लमजुङ	मर्स्याङ्दी गाउँपालिका	0.0013689	815
४२६	40603	लमजुङ	क्व्होलासोथार गाउँपालिका	0.0008734	520
४२७	40604	लमजुङ	मध्यनेपाल नगरपालिका	0.0011707	697
४२८	40605	लमजुङ	बेंसीशहर नगरापालिका	0.0014983	892
४२९	40606	लमजुङ	सुन्दरबजार नगरपालिका	0.0011674	695
४३०	40607	लमजुङ	राईनास नगरपालिका	0.0009961	593
४३१	40608	लमजुङ	दुधपोखरी गाउँपालिका	0.0008835	526
४३२	40701	तनहुँ	भानु नगरपालिका	0.0016881	1005
४३३	40702	तनहुँ	ब्यास नगरपालिका	0.0021114	1257
४३४	40703	तनहुँ	म्याग्दे गाउँपालिका	0.0011405	679
४३५	40704	तनहुँ	शुक्लागण्डकी नगरपालिका	0.0016898	1006
४३६	40705	तनहुँ	भिमाद नगरपालिका	0.0013689	815
४३७	40706	तनहुँ	घिरिङ्ग गाउँपालिका	0.0011153	664
४३८	40707	तनहुँ	ऋषिङ्ग गाउँपालिका	0.0013891	827
४३९	40708	तनहुँ	देवघाट गाउँपालिका	0.0010632	633
४४०	40709	तनहुँ	बन्दिपुर गाउँपालिका	0.0010649	634
४४१	40710	तनहुँ	आँबुखैरेनी गाउँपालिका	0.0011136	663
४४२	40801	नवलपरासी	गैडाकोट नगरपालिका	0.0017771	1058
४४३	40802	नवलपरासी	बुलिङ्गटार गाउँपालिका	0.0011338	675

क्र. सं.	स्थानीय तहको कोड	जिल्ला	स्थानीय तहको नाम	राजस्व बाँडफाँडको हिस्सा	अनुमानित राजस्व रकम (रु लाखमा)
४४४	40803	नवलपरासी	बौदीकाली गाउँपालिका	0.0009709	578
४४५	40804	नवलपरासी	हुप्सेकोट गाउँपालिका	0.0013102	780
४४६	40805	नवलपरासी	देवचुली नगरपालिका	0.0014815	882
४४७	40806	नवलपरासी	कावासोती नगरपालिका	0.0017368	1034
४४८	40807	नवलपरासी	मध्यबिन्दु नगरपालिका	0.0018611	1108
४४९	40808	नवलपरासी	बिनयी त्रिवेणी गाउँपालिका	0.0015453	920
४५०	40901	स्याङजा	पुतलीबजार नगरपालिका	0.0016041	955
४५१	40902	स्याङजा	फेदीखोला गाउँपालिका	0.0007827	466
४५२	40903	स्याङजा	आँधिखोला गाउँपालिका	0.0009389	559
४५३	40904	स्याङजा	अर्जुनचौपारी गाउँपालिका	0.0009104	542
४५४	40905	स्याङजा	भीरकोट नगरपालिका	0.0011623	692
४५५	40906	स्याङजा	बिरुवा गाउँपालिका	0.0010162	605
४५६	40907	स्याङजा	हरिनास गाउँपालिका	0.0010011	596
४५७	40908	स्याङजा	चापाकोट नगरपालिका	0.0012581	749
४५८	40909	स्याङजा	वालिङ्ग नगरपालिका	0.0016746	997
४५९	40910	स्याङजा	गल्याङ नगरपालिका	0.0014764	879
४६०	40911	स्याङजा	कालीगण्डकी गाउँपालिका	0.0010632	633
४६१	41001	पर्वत	मोदी गाउँपालिका	0.0011640	693
४६२	41002	पर्वत	जलजला गाउँपालिका	0.0010733	639
४६३	41003	पर्वत	कुश्मा नगरपालिका	0.0014361	855
४६४	41004	पर्वत	फलेबास नगरपालिका	0.0011607	691
४६५	41005	पर्वत	महाशिला गाउँपालिका	0.0007189	428
४६६	41006	पर्वत	बिहादी गाउँपालिका	0.0008146	485
४६७	41007	पर्वत	पैयुं गाउँपालिका	0.0008499	506
४६८	41101	बागलुङ	बाग्लुङ्ग नगरपालिका	0.0016914	1007
४६९	41102	बागलुङ	काठेखोला गाउँपालिका	0.0011657	694
४७०	41103	बागलुङ	ताराखोला गाउँपालिका	0.0009037	538
४७१	41104	बागलुङ	तमानखोला गाउँपालिका	0.0009188	547
४७२	41105	बागलुङ	ढोरपाटन नगरपालिका	0.0014277	850
४७३	41106	बागलुङ	निसीखोला गाउँपालिका	0.0013790	821
४७४	41107	बागलुङ	बडिगाड गाउँपालिका	0.0014764	879
४७५	41108	बागलुङ	गल्कोट नगरपालिका	0.0015000	893

क्र. सं.	स्थानीय तहको कोड	जिल्ला	स्थानीय तहको नाम	राजस्व बाँडफाँडको हिस्सा	अनुमानित राजस्व रकम (रु लाखमा)
४७६	41109	बागलुङ	बरेङ गाउँपालिका	0.0009104	542
४७७	41110	बागलुङ	जैमुनी नगरपालिका	0.0013639	812
४७८	50101	रुकुम	पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका	0.0013605	810
४७९	50102	रुकुम	सिस्ने गाउँपालिका	0.0012060	718
४८०	50103	रुकुम	भूमे गाउँपालिका	0.0012514	745
४८१	50201	रोल्पा	सुनछहरी गाउँपालिका	0.0011842	705
४८२	50202	रोल्पा	थबाङ्ग गाउँपालिका	0.0009305	554
४८३	50203	रोल्पा	परिवर्तन गाउँपालिका	0.0012195	726
४८४	50204	रोल्पा	गगादेव गाउँपालिका	0.0011691	696
४८५	50205	रोल्पा	माडी गाउँपालिका	0.0010918	650
४८६	50206	रोल्पा	त्रिवेणी गाउँपालिका	0.0013202	786
४८७	50207	रोल्पा	रोल्पा नगरपालिका	0.0016058	956
४८८	50208	रोल्पा	रुन्टीगढी गाउँपालिका	0.0014815	882
४८९	50209	रोल्पा	सुनिल स्मृति गाउँपालिका	0.0014042	836
४९०	50210	रोल्पा	लुङ्ग्री गाउँपालिका	0.0012900	768
४९१	50301	प्यूठान	गौमुखी गाउँपालिका	0.0013454	801
४९२	50302	प्यूठान	नौबहिनी गाउँपालिका	0.0015403	917
४९३	50303	प्यूठान	झिमरुक गाउँपालिका	0.0013202	786
४९४	50304	प्यूठान	प्यूठान नगरपालिका	0.0015336	913
४९५	50305	प्यूठान	स्वर्गद्धारी नगरपालिका	0.0015537	925
४९६	50306	प्यूठान	माण्डवी गाउँपालिका	0.0010112	602
४९७	50307	प्यूठान	मल्लरानी गाउँपालिका	0.0010061	599
४९८	50308	प्यूठान	ऐरावती गाउँपालिका	0.0012648	753
४९९	50309	प्यूठान	सरुमारानी गाउँपालिका	0.0011791	702
५००	50401	गुल्मी	कालिगण्डकी गाउँपालिका	0.0010649	634
५०१	50402	गुल्मी	सत्यवती गाउँपालिका	0.0011875	707
५०२	50403	गुल्मी	चन्द्रकोट गाउँपालिका	0.0011355	676
५०३	50404	गुल्मी	मुसिकोट नगरपालिका	0.0014059	837
५०४	50405	गुल्मी	ईस्मा गाउँपालिका	0.0011036	657
५०५	50406	गुल्मी	मालिका गाउँपालिका	0.0011439	681
५०६	50407	गुल्मी	मदाने गाउँपालिका	0.0011623	692
५०७	50408	गुल्मी	धुर्कोट गाउँपालिका	0.0011254	670

क्र. सं.	स्थानीय तहको कोड	जिल्ला	स्थानीय तहको नाम	राजस्व बाँडफाँडको हिस्सा	अनुमानित राजस्व रकम (रु लाखमा)
५०८	50409	गुल्मी	रेसुङ्गा नगरपालिका	0.0013135	782
५०९	50410	गुल्मी	गुल्मी दरबार गाउँपालिका	0.0010952	652
५१०	50411	गुल्मी	छत्रकोट गाउँपालिका	0.0010952	652
५११	50412	गुल्मी	रूरू क्षेत्र गाउँपालिका	0.0009843	586
५१२	50501	अर्घाखाँची	छत्रदेव गाउँपालिका	0.0011926	710
५१३	50502	अर्घाखाँची	मालारानी गाउँपालिका	0.0012866	766
५१४	50503	अर्घाखाँची	भुमिकास्थान नगरपालिका	0.0014680	874
५१५	50504	अर्घाखाँची	सन्धिखर्क नगरपालिका	0.0015252	908
५१६	50505	अर्घाखाँची	पाणिनी गाउँपालिका	0.0013353	795
५१७	50506	अर्घाखाँची	शितगंगा नगरपालिका	0.0020643	1229
५१८	50601	पाल्पा	रामपुर नगरपालिका	0.0014277	850
५१९	50602	पाल्पा	पुर्वखोला गाउँपालिका	0.0011287	672
५२०	50603	पाल्पा	रम्भा गाउँपालिका	0.0010616	632
५२१	50604	पाल्पा	बगनासकाली गाउँपालिका	0.0010582	630
५२२	50605	पाल्पा	तानसेन नगरपालिका	0.0015839	943
५२३	50606	पाल्पा	रिब्दीकोट गाउँपालिका	0.0010868	647
५२४	50607	पाल्पा	रैनादेवी छहरा गाउँपालिका	0.0013421	799
५२५	50608	पाल्पा	तिनाउ गाउँपालिका	0.0011556	688
५२६	50609	पाल्पा	माथागढी गाउँपालिका	0.0013337	794
५२७	50610	पाल्पा	निस्दी गाउँपालिका	0.0012749	759
५२८	50701	नवलपरासी	बर्दघाट नगरपालिका	0.0018510	1102
५२९	50702	नवलपरासी	सुनवल नगरपालिका	0.0017687	1053
५३०	50703	नवलपरासी	रामग्राम नगरपालिका	0.0016528	984
५३१	50704	नवलपरासी	पाल्हीनन्दन गाउँपालिका	0.0012111	721
५३२	50705	नवलपरासी	सरावल गाउँपालिका	0.0013051	777
५३३	50706	नवलपरासी	प्रतापपुर गाउँपालिका	0.0014227	847
५३४	50707	नवलपरासी	सुस्ता गाउँपालिका	0.0013505	804
५३५	50801	रुपन्देही	देवदह नगरपालिका	0.0016763	998
५३६	50802	रुपन्देही	बुटवल उपमहानगरपालिका	0.0024255	1444
५३७	50803	रुपन्देही	सैनामैना नगरपालिका	0.0017486	1041
५३८	50804	रुपन्देही	कन्चन गाउँपालिका	0.0011909	709
५३९	50805	रुपन्देही	गैडहवा गाउँपालिका	0.0015739	937

क्र. सं.	स्थानीय तहको कोड	जिल्ला	स्थानीय तहको नाम	राजस्व बाँडफाँडको हिस्सा	अनुमानित राजस्व रकम (रु लाखमा)
५४०	50806	रुपन्देही	सुद्धोधन गाउँपालिका	0.0012211	727
५४१	50807	रुपन्देही	सियारी गाउँपालिका	0.0012984	773
५४२	50808	रुपन्देही	तिलोत्तमा नगरापालिका	0.0021332	1270
५४३	50809	रुपन्देही	ओमसतिया गाउँपालिका	0.0011724	698
५४४	50810	रुपन्देही	रोहिणी गाउँपालिका	0.0013102	780
५४५	50811	रुपन्देही	सिद्धार्थनगर नगरपालिका	0.0014294	851
५४६	50812	रुपन्देही	मायादेवी गाउँपालिका	0.0014848	884
५४७	50813	रुपन्देही	लुम्बिनी साँस्कृतिक नगरपालिका	0.0019753	1176
५४८	50814	रुपन्देही	कोटहीमाई गाउँपालिका	0.0013488	803
५४९	50815	रुपन्देही	सम्मरीमाई गाउँपालिका	0.0012967	772
५५०	50816	रुपन्देही	मर्चवारी गाउँपालिका	0.0012833	764
५५१	50901	कपिलवस्तु	बाणगंगा नगरपालिका	0.0020996	1250
५५२	50902	कपिलवस्तु	बुद्धभूमी नगरपालिका	0.0021886	1303
५५३	50903	कपिलवस्तु	शिवराज नगरपालिका	0.0021651	1289
५५४	50904	कपिलवस्तु	बिजयनगर गाउँपालिका	0.0015420	918
५५५	50905	कपिलवस्तु	कृष्णनगर नगरपालिका	0.0017737	1056
५५६	50906	कपिलवस्तु	महाराजगन्ज नगरपालिका	0.0017351	1033
५५७	50907	कपिलवस्तु	कपिलबस्तु नगरपालिका	0.0020207	1203
५५८	50908	कपिलवस्तु	यसोधरा गाउँपालिका	0.0013656	813
५५९	50909	कपिलवस्तु	मायादेवी गाउँपालिका	0.0015671	933
५६०	50910	कपिलवस्तु	शुद्धोधन गाउँपालिका	0.0015369	915
५६१	51001	दाङ	बंगलाचुली गाउँपालिका	0.0014059	837
५६२	51002	दाङ	घोराही उपमहानगरपालिका	0.0034585	2059
५६३	51003	दाङ	तुल्सीपुर उपमहानगरपालिका	0.0031544	1878
५६४	51004	दाङ	शान्तिनगर गाउँपालिका	0.0012043	717
५६५	51005	दाङ	बबई गाउँपालिका	0.0013723	817
५६६	51006	दाङ	दंगीशरण गाउँपालिका	0.0010985	654
५६७	51007	दाङ	लमही नगरपालिका	0.0018141	1080
५६८	51008	दाङ	राप्ती गाउँपालिका	0.0015369	915
५६९	51009	दाङ	गढवा गाउँपालिका	0.0017082	1017
५७०	51010	दाङ	राजपुर गाउँपालिका	0.0015638	931
५७१	51101	बाँके	राप्ती सोनारी गाउँपालिका	0.0024439	1455

क्र. सं.	स्थानीय तहको कोड	जिल्ला	स्थानीय तहको नाम	राजस्व बाँडफाँडको हिस्सा	अनुमानित राजस्व रकम (रु लाखमा)
५७२	51102	बाँके	कोहलपुर नगरपालिका	0.0020173	1201
५७३	51103	बाँके	बैजनाथ गाउँपालिका	0.0017217	1025
५७४	51104	बाँके	खजुरा गाउँपालिका	0.0016041	955
५७५	51105	बाँके	जानकी गाउँपालिका	0.0013169	784
५७६	51106	बाँके	नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिका	0.0024708	1471
५७७	51107	बाँके	डुडुवा गाउँपालिका	0.0013992	833
५७८	51108	बाँके	नरैनापुर गाउँपालिका	0.0014966	891
५७९	51201	बर्दिया	बाँसगढी नगरपालिका	0.0018460	1099
५८०	51202	बर्दिया	बारबर्दिया नगरपालिका	0.0020156	1200
५८१	51203	बर्दिया	ठाकुरबाबा नगरपालिका	0.0015084	898
५८२	51204	बर्दिया	गेरुवा गाउँपालिका	0.0012749	759
५८३	51205	बर्दिया	राजापुर नगरपालिका	0.0017032	1014
५८४	51206	बर्दिया	मधुवन नगरपालिका	0.0015856	944
५८५	51207	बर्दिया	गुलरीया नगरपालिका	0.0018510	1102
५८६	51208	बर्दिया	बढैयाताल गाउँपालिका	0.0015655	932
५८७	60101	डोल्पा	डोल्पो बुद्ध गाउँपालिका	0.0006047	360
५८८	60102	डोल्पा	शे फोक्सुण्डो गाउँपालिका	0.0007699	458
५८९	60103	डोल्पा	जगदुल्ला गाउँपालिका	0.0005963	355
५९०	60104	डोल्पा	मुड्केचुला गाउँपालिका	0.0007340	437
५९१	60105	डोल्पा	त्रिपुरासुन्दरी नगरपालिका	0.0010498	625
५९२	60106	डोल्पा	ठुलीभेरी नगरपालिका	0.0009541	568
५९३	60107	डोल्पा	काइके गाउँपालिका	0.0006568	391
५९४	60108	डोल्पा	छार्का ताङसोङ गाउँपालिका	0.0005879	350
५९५	60201	मुगु	मुगुमकार्मारोग गाउँपालिका	0.0010028	597
५९६	60202	मुगु	छायाँनाथ रारा नगरपालिका	0.0014496	863
५९७	60203	मुगु	सोरु गाउँपालिका	0.0011304	673
५९८	60204	मुगु	खत्याड गाउँपालिका	0.0012581	749
५९९	60301	हुम्ला	चंखेली गाउँपालिका	0.0009658	575
६००	60302	हुम्ला	खार्पुनाथ गाउँपालिका	0.0009238	550
६०१	60303	हुम्ला	सिमकोट गाउँपालिका	0.0011926	710
६०२	60304	हुम्ला	नाम्खा गाउँपालिका	0.0008634	514
६०३	60305	हुम्ला	सर्केगाड गाउँपालिका	0.0009877	588

क्र. सं.	स्थानीय तहको कोड	जिल्ला	स्थानीय तहको नाम	राजस्व बाँडफाँडको हिस्सा	अनुमानित राजस्व रकम (रु लाखमा)
६०४	60306	हुम्ला	अदानचुली गाउँपालिका	0.0007861	468
६०५	60307	हुम्ला	ताँजाकोट गाउँपालिका	0.0007239	431
६०६	60401	जुम्ला	पातारासी गाउँपालिका	0.0013353	795
६०७	60402	जुम्ला	कनका सुन्दरी गाउँपालिका	0.0010481	624
६०८	60403	जुम्ला	सिंजा गाउँपालिका	0.0009591	571
६०९	60404	जुम्ला	चन्दननाथ नगरपालिका	0.0010750	640
६१०	60405	जुम्ला	गुठिचौर गाउँपालिका	0.0010179	606
६११	60406	जुम्ला	तातोपानी गाउँपालिका	0.0012614	751
६१२	60407	जुम्ला	तिला गाउँपालिका	0.0010582	630
६१३	60408	जुम्ला	हिमा गाउँपालिका	0.0009053	539
६१४	60501	कालिकोट	पलाता गाउँपालिका	0.0012312	733
६१५	60502	कालिकोट	पचाल झरना गाउँपालिका	0.0010095	601
६१६	60503	कालिकोट	रास्कोट नगरपालिका	0.0009809	584
६१७	60504	कालिकोट	सान्नी त्रिवेणी गाउँपालिका	0.0009994	595
६१८	60505	कालिकोट	नरहरिनाथ गाउँपालिका	0.0012698	756
६१९	60506	कालिकोट	खाँडाचक्र नगरपालिका	0.0012043	717
६२०	60507	कालिकोट	तिलागुफा नगरपालिका	0.0012027	716
६२१	60508	कालिकोट	महावै गाउँपालिका	0.0009389	559
६२२	60509	कालिकोट	शुभ कालीका गाउँपालिका	0.0009944	592
६२३	60601	दैलेख	नौमुले गाउँपालिका	0.0012900	768
६२४	60602	दैलेख	महाबु गाउँपालिका	0.0011304	673
६२५	60603	दैलेख	भैरवी गाउँपालिका	0.0011691	696
६२६	60604	दैलेख	ठाँटीकाँध गाउँपालिका	0.0010985	654
६२७	60605	दैलेख	आठबीस नगरपालिका	0.0014613	870
६२८	60606	दैलेख	चामुण्डा बिन्द्रासैनी नगरपालिका	0.0012665	754
६२९	60607	दैलेख	दुल्लु नगरपालिका	0.0016595	988
६३०	60608	दैलेख	नारायण नगरपालिका	0.0012749	759
६३१	60609	दैलेख	भगवतीमाई गाउँपालिका	0.0011775	701
६३२	60610	दैलेख	डुङ्गेश्वर गाउँपालिका	0.0009994	595
६३३	60611	दैलेख	गुराँस गाउँपालिका	0.0012396	738
६३४	60701	जाजरकोट	बारेकोट गाउँपालिका	0.0014076	838
६३५	60702	जाजरकोट	कुसे गाउँपालिका	0.0013505	804

क्र. सं.	स्थानीय तहको कोड	जिल्ला	स्थानीय तहको नाम	राजस्व बाँडफाँडको हिस्सा	अनुमानित राजस्व रकम (रु लाखमा)
६३६	60703	जाजरकोट	जुनीचाँदे गाउँपालिका	0.0014563	867
६३७	60704	जाजरकोट	छेडागाड नगरपालिका	0.0017402	1036
६३८	60705	जाजरकोट	शिवालय गाउँपालिका	0.0010666	635
६३९	60706	जाजरकोट	भेरीमालिका नगरपालिका	0.0015671	933
६४०	60707	जाजरकोट	नलगाड नगरपालिका	0.0015722	936
६४१	60801	रुकुम	आठबिसकोट नगरपालिका	0.0018325	1091
६४२	60802	रुकुम	सानीभेरी गाउँपालिका	0.0012396	738
६४३	60803	रुकुम	बाँफिकोट गाउँपालिका	0.0012010	715
६४४	60804	रुकुम	मुसिकोट नगरपालिका	0.0014395	857
६४५	60805	रुकुम	त्रिवेणी गाउँपालिका	0.0010817	644
६४६	60806	रुकुम	चौरजहारी नगरपालिका	0.0012967	772
६४७	60901	सल्यान	दार्मा गाउँपालिका	0.0010884	648
६४८	60902	सल्यान	कुमाख गाउँपालिका	0.0013337	794
६४९	60903	सल्यान	बनगाड कुपिण्डे नगरपालिका	0.0017351	1033
६५०	60904	सल्यान	सिद्धकुमाख गाउँपालिका	0.0009137	544
६५१	60905	सल्यान	बागचौर नगरपालिका	0.0015084	898
६५२	60906	सल्यान	छत्रेश्वरी गाउँपालिका	0.0011943	711
६५३	60907	सल्यान	शारदा नगरपालिका	0.0015201	905
६५४	60908	सल्यान	कालिमाटी गाउँपालिका	0.0014882	886
६५५	60909	सल्यान	त्रिवेणी गाउँपालिका	0.0010263	611
६५६	60910	सल्यान	कपुरकोट गाउँपालिका	0.0010733	639
६५७	61001	सुर्खेत	सिम्ता गाउँपालिका	0.0014277	850
६५८	61002	सुर्खेत	चिङ्गगाड गाउँपालिका	0.0011388	678
६५९	61003	सुर्खेत	लेकबेशी नगरपालिका	0.0014361	855
६६०	61004	सुर्खेत	गुर्भाकोट नगरपालिका	0.0017603	1048
६६१	61005	सुर्खेत	भेरीगंगा नगरपालिका	0.0017586	1047
६६२	61006	सुर्खेत	बीरेन्द्रनगर नगरपालिका	0.0024607	1465
६६३	61007	सुर्खेत	बराहताल गाउँपालिका	0.0015571	927
६६४	61008	सुर्खेत	पञ्चपुरी नगरपालिका	0.0016646	991
६६५	61009	सुर्खेत	चौकुने गाउँपालिका	0.0015369	915
६६६	70101	बाजुरा	हिमाली गाउँपालिका	0.0011271	671
६६७	70102	बाजुरा	गौमुल गाउँपालिका	0.0009473	564

क्र. सं.	स्थानीय तहको कोड	जिल्ला	स्थानीय तहको नाम	राजस्व बाँडफाँडको हिस्सा	अनुमानित राजस्व रकम (रु लाखमा)
६६८	70103	बाजुरा	बुढीनन्दा नगरपालिका	0.0012581	749
६६९	70104	बाजुरा	स्वामीकार्तिक खापर गाउँपालिका	0.0009557	569
६७०	70105	वाजुरा	जगन्नाथ गाउँपालिका	0.0008986	535
६७१	70106	बाजुरा	बडिमालिका नगरपालिका	0.0012278	731
६७२	70107	बाजुरा	खप्तड छेडेदह गाउँपालिका	0.0011691	696
६७३	70108	बाजुरा	बुढीगंगा नगरपालिका	0.0011304	673
६७४	70109	बाजुरा	त्रिवेणी नगरपालिका	0.0012295	732
६७५	70201	बझाङ	साइपाल गाउँपालिका	0.0006685	398
६७६	70202	बझाङ	बुंगल नगरपालिका	0.0018090	1077
६७७	70203	बझाङ	सूर्मा गाउँपालिका	0.0009557	569
६७८	70204	बझाङ	तालकोट गाउँपालिका	0.0010952	652
६७९	70205	बझाङ	मष्टा गाउँपालिका	0.0010347	616
६८०	70206	बझाङ	जयपृथ्वी नगरपालिका	0.0012850	765
६८१	70207	बझाङ	छबिस पाथिभरा गाउँपालिका	0.0010683	636
६८२	70208	बझाङ	दुर्गाथली गाउँपालिका	0.0008902	530
६८३	70209	बझाङ	केदारस्युँ गाउँपालिका	0.0012195	726
६८४	70210	बझाङ	बित्थडचिर गाउँपालिका	0.0010649	634
६८५	70211	बझाङ	थलारा गाउँपालिका	0.0011203	667
६८६	70212	बझाङ	खप्तडछान्ना गाउँपालिका	0.0010683	636
६८७	70301	दार्चुला	ब्याँस गाउँपालिका	0.0011489	684
६८८	70302	दार्चुला	दुहुँ गाउँपालिका	0.0007962	474
६८९	70303	दार्चुला	महाकाली नगरपालिका	0.0011758	700
६९०	70304	दार्चुला	नौगाड गाउँपालिका	0.0011405	679
६९१	70305	दार्चुला	अपिहिमाल गाउँपालिका	0.0009221	549
६९२	70306	दार्चुला	मार्मा गाउँपालिका	0.0011120	662
६९३	70307	दार्चुला	शैल्यशिखर नगरपालिका	0.0012010	715
६९४	70308	दार्चुला	मालिकार्जुन गाउँपालिका	0.0009927	591
६९५	70309	दार्चुला	लेकम गाउँपालिका	0.0009608	572
६९६	70401	बैतडी	डीलासैनी गाउँपालिका	0.0012211	727
६९७	70402	बैतडी	दोगडाकेदार गाउँपालिका	0.0012698	756
६९८	70403	बैतडी	पुर्चौडी नगरपालिका	0.0016830	1002
६९९	70404	बैतडी	सुर्नया गाउँपालिका	0.0011254	670

क्र. सं.	स्थानीय तहको कोड	जिल्ला	स्थानीय तहको नाम	राजस्व बाँडफाँडको हिस्सा	अनुमानित राजस्व रकम (रु लाखमा)
७००	70405	बैतडी	दशरथचन्द नगरपालिका	0.0014647	872
७०१	70406	बैतडी	पन्चेश्वर गाउँपालिका	0.0011304	673
७०२	70407	बैतडी	शिवनाथ गाउँपालिका	0.0010263	611
७०३	70408	बैतडी	मेलौली नगरपालिका	0.0012245	729
७०४	70409	बैतडी	पाटन नगरपालिका	0.0014916	888
७०५	70410	बैतडी	सिगास गाउँपालिका	0.0013236	788
७०६	70501	डँडेलधुरा	नवदुर्गा गाउँपालिका	0.0011791	702
७०७	70502	डँडेलधुरा	अमरगढी नगरपालिका	0.0011691	696
७०८	70503	डँडेलधुरा	अजयमेरु गाउँपालिका	0.0010851	646
७०९	70504	डँडेलधुरा	भागेश्वर गाउँपालिका	0.0010884	648
७१०	70505	डँडेलधुरा	परशुराम नगरपालिका	0.0017905	1066
७११	70506	डँडेलधुरा	आलिताल गाउँपालिका	0.0012782	761
७१२	70507	डँडेलधुरा	गन्यापधुरा गाउँपालिका	0.0010347	616
७१३	70601	डोटी	पुर्विचौकी गाउँपालिका	0.0012446	741
७१४	70602	डोटी	सायल गाउँपालिका	0.0011758	700
७१५	70603	डोटी	आदर्श गाउँपालिका	0.0013085	779
७१६	70604	डोटी	शिखर नगरपालिका	0.0016511	983
७१७	70605	डोटी	दिपायल सिलगढी नगरपालिका	0.0014647	872
७१८	70606	डोटी	के.आई.सिं. गाउँपालिका	0.0012077	719
७१९	70607	डोटी	बोगटान फुड्सिल गाउँपालिका	0.0012698	756
७२०	70608	डोटी	बडीकेदार गाउँपालिका	0.0012396	738
७२१	70609	डोटी	जोरायल गाउँपालिका	0.0013874	826
७२२	70701	अछाम	पंचदेवल बिनायक नगरपालिका	0.0014177	844
७२३	70702	अछाम	रामारोशन गाउँपालिका	0.0013790	821
७२४	70703	अछाम	मेल्लेख गाउँपालिका	0.0013370	796
७२५	70704	अछाम	साँफेबगर नगरपालिका	0.0015520	924
७२६	70705	अछाम	चौरपाटी गाउँपालिका	0.0014143	842
७२७	70706	अछाम	मंगलसेन नगरपालिका	0.0016041	955
७२८	70707	अछाम	बान्नीगढी जयगढ गाउँपालिका	0.0009893	589
७२९	70708	अछाम	कमलबजार नगरपालिका	0.0012782	761
७३०	70709	अछाम	ढकारी गाउँपालिका	0.0013421	799
७३१	70710	अछाम	तुर्माखाँद गाउँपालिका	0.0014277	850

क्र. सं.	स्थानीय तहको कोड	जिल्ला	स्थानीय तहको नाम	राजस्व बाँडफाँडको हिस्सा	अनुमानित राजस्व रकम (रु लाखमा)
७३२	70801	कैलाली	मोहन्याल गाउँपालिका	0.0015403	917
७३३	70802	कैलाली	चुरे गाउँपालिका	0.0013790	821
७३४	70803	कैलाली	गोदावरी नगरपालिका	0.0023314	1388
७३५	70804	कैलाली	गौरीगंगा नगरपालिका	0.0019501	1161
७३६	70805	कैलाली	घोडाघोडी नगरपालिका	0.0023163	1379
७३७	70806	कैलाली	बर्दगोरिया गाउँपालिका	0.0012782	761
७३८	70807	कैलाली	लम्कि चुहा नगरपालिका	0.0021903	1304
७३९	70808	कैलाली	जानकी गाउँपालिका	0.0015470	921
७४०	70809	कैलाली	जोशीपुर गाउँपालिका	0.0012413	739
७४१	70810	कैलाली	टिकापुर नगरपालिका	0.0019350	1152
७४२	70811	कैलाली	भजनी नगरपालिका	0.0017217	1025
७४३	70812	कैलाली	कैलारी गाउँपालिका	0.0016847	1003
७४४	70813	कैलाली	धनगढी उपमहानगरपालिका	0.0030134	1794
७४५	70901	कञ्चनपुर	कृष्णपुर नगरपालिका	0.0019535	1163
७४६	70902	कञ्चनपुर	शुक्लाफाँटा नगरपालिका	0.0016948	1009
७४७	70903	कञ्चनपुर	बेदकोट नगरपालिका	0.0017082	1017
७४८	70904	कञ्चनपुर	भिमदत्त नगरपालिका	0.0023314	1388
७४९	70905	कञ्चनपुर	माहाकाली नगरपालिका	0.0013404	798
७५०	70906	कञ्चनपुर	लालझाडी गाउँपालिका	0.0011926	710
७५१	70907	कञ्चनपुर	पुनर्वास नगरपालिका	0.0016881	1005
७५२	70908	कञ्चनपुर	बेलौरी नगरपालिका	0.0016713	995
७५३	70909	कञ्चनपुर	बेलडाँडी गाउँपालिका	0.0009658	575
जम्मा				1.0000000	595350